

ממצאי סקר דעת קהל בנושא הסחר בנשים בישראל

מודעות הציבור ועמדותיו כלפי התופעה

ותפיסת הקשר בין הסחר בנשים לפגיעה בזכויות האדם

מוגש לוועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים

כתיבה: אלה הלר, חוקרת בכירה
ליווי ואישור: ד"ר שירלי אברמי, מנהלת מחלקת מחקר
שרון סופר, ראש תחום חברה
עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

י"ג בכסלו תשס"ד

8 בדצמבר 2003

תוכן העניינים

עמוד 3	תמצית
עמוד 9	מבוא
עמוד 16	מטרות הסקר
עמוד 16	שיטת ביצוע הסקר
עמוד 17	עיקרי הממצאים
עמוד 17	1. מודעות לקיומה של תופעת הסחר בנשים והיכרות עמה
עמוד 17	1.1 בולטות התופעה בתודעה
עמוד 20	1.2 היכרות נעזרת
עמוד 20	1.3 היכרות מוכחת
עמוד 23	2. התפיסות והאמנות בנושא הסחר בנשים
עמוד 23	2.1 הערכת היקף התופעה והעמדה בשאלת "טבעיותה"
עמוד 24	2.2 תפיסת קווי הדמיון וההבדל בין זנות כחלק מתופעת הסחר בנשים לבין זנות "רגילה" עמוד 24
עמוד 27	2.3 תפיסת המשתתפים בסחר בנשים: הסוחרים, הנשים והלקוחות
עמוד 29	3. המוטורדות האישית מהתופעה ותפיסת הנזק שהיא גורמת
עמוד 29	3.1 האם הציבור מוטרד מתופעת הסחר בנשים?
עמוד 30	3.2 הערכת הנזק שהתופעה גורמת
עמוד 32	3.3 הממד המוסרי-ערכי: פגיעה בכבוד האדם ובחירותו ובדמותה המוסרית של המדינה עמוד 32
עמוד 34	3.4 הקשר בין הפגיעה בכבוד האדם ובחירותו לבין דמותה המוסרית של המדינה
עמוד 35	4. הערכת הטיפול בתופעת הסחר בנשים
עמוד 35	4.1 הערכת טיפול המדינה וטיפול המשטרה בתופעה
עמוד 36	4.2 תפיסת הטיפול הרצוי
עמוד 37	5. מקורות
עמוד 39	6. נספח

תמצית

רקע

בדוח זה מוצגים ממצאי סקר דעת קהל שערכה מחלקת המחקר במרכז המחקר והמידע של הכנסת לבחינת מודעות הציבור לתופעת הסחר בנשים בישראל, הקשר שלה לזכויות האדם בתודעת הציבור ועמדות הציבור כלפיה. הסקר נערך באוקטובר 2003 לבקשת ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים בראשות חה"כ זהבה גלאון ויוצג לפני הוועדה במסגרת ציון שבוע זכויות האדם הבין-לאומי.

תופעת הסחר בנשים מנקזת אליה את הקבוצות החלשות ביותר בחברה – נשים (לעומת גברים), זרים (לעומת ישראלים), הנתונים במצב כלכלי קשה (לעומת עתירי הכנסה) ושאינם יהודים (לעומת יהודים).

המאבק בתופעת הסחר בנשים אינו רק מאבק של הרשויות. להצלחתו נדרשת גם הוקעה חברתית. מהפך תודעתי בקרב הציבור עשוי להוביל לצמצום הביקוש וממילא לצמצום ממדי התופעה. יתרה מכך, מהפך תודעתי אמור להשפיע גם על מקבלי ההחלטות בקרב הרשויות המופקדות על מיגור התופעה. לפיכך יזמה ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים סקר בנושא, כדי לעמוד על התפיסות והעמדות הערכיות של הציבור כלפיו.

הגישה שניצבה בבסיסו של הסקר היא כי יש ב"סחר העבדים המודרני" – הסחר בנשים – משום פגיעה אנושה בכבודן ובחירותן של הנשים קורבנות הסחר. מטרת הסקר היתה לבחון את המודעות לתופעה ואת הקשר שיש לה בתודעת הציבור להפרת זכויות האדם. מטרה נוספת של הסקר היתה בדיקת האמונות והתפיסות בציבור בכל הקשור לסחר בנשים – תפיסת ההבדל והדמיון בין זנות שהיא חלק מתופעת הסחר בנשים לבין זנות "רגילה", הגישה כלפי הגורמים המעורבים בסחר (הסוחרים, הנשים הנסחרות והלקוחות), הערכת הגורמים המטפלים בתופעה והנזקים שהיא גורמת.

הגישות בנושא הסחר בנשים

יש גישות שונות לנושא הסחר בנשים, והן מכתיבות את אופני ההתמודדות עם התופעה.

הגישה המוסרית – גישה זו מדגישה את האופי הלא-מוסרי של העיסוק בזנות. לפיה, במאבק בזנות (ובכלל זה בסחר בנשים למטרת העסקתן בזנות) יש להעניש את כל המעורבים, ובכלל זה את הנשים הנסחרות.

גישת הסדר הציבורי – גישה זו עוסקת אף היא בעיקר בזנות, ולא בסחר בנשים ככזה. הזנות נתפסת בה כפגיעה בסדר הציבורי ובבריאות הציבור, ולפיכך, לפיה ראוי להסדיר את הזנות וכך לפקח עליה.

הגישה הפלילית – גישה זו מדגישה את ההיבט הפלילי של הסחר בנשים, ודוגלת בחקיקת חוקים נוקשים ובאכיפתם. על-פי גישה זו הנשים הנסחרות עשויות להיכלל בין העבריינים.

גישת ההגירה – גישה זו מדגישה את היבט ההגירה הבלתי חוקית. לפיה, יש להיאבק בסחר בנשים באותם אמצעים שנקטים במלחמה בהגירה בלתי חוקית.

גישת זכויות האדם – גישה זו רואה בסחר בנשים הפרה של זכויות אדם ומחייבת את המדינה להיאבק בו ולפעול לשיקום קורבנותיו.

המודעות לקיומה של תופעת הסחר בנשים ותפיסת הקשר בינה לבין הפרת זכויות האדם

הסקר נעשה מתוך התפיסה שהסחר בנשים הוא הפרה של זכויות אדם, ולכן נבדקה בו בולטות התופעה בתודעת הציבור והמודעות לה בהקשר זה. רק כ-6% מהמרואיינים בסקר הזכירו את התופעה באופן בלתי נעזר כשהתבקשו להזכיר תופעות של פגיעה בכבוד האדם ובחירותו בישראל, וכ-8% הזכירו אותה בהקשר של פגיעה בכבודן ובחירותן של נשים. בולטות נמוכה יחסית נמצאה גם לפגיעה בקבוצות אחרות של זרים – עובדים זרים ופלטטינים. ממצאי הסקר מראים כי הפגיעה בזכויות האדם נתפסת בציבור בראש ובראשונה כפגיעה בתושבי ישראל – עוני, פגיעה בקצבאות, אפליית נשים בשוק העבודה וכדומה.

בתשובתם על השאלה שבדקה היכרות נעזרת – "האם שמעת על תופעת הסחר בנשים?" – אישרו 90% מהמרואיינים כי אומנם שמעו שיש בישראל סחר בנשים. 76% ממרואיינים ידעו לציין באופן בלתי נעזר מאפיינים של התופעה.

כלומר, נמצא פער ניכר בין רמת המודעות הגבוהה בציבור לקיום התופעה לבין הקישור הנמוך שלה לפגיעה בזכויות האדם.

בתשובה על השאלה שבדקה את המודעות למאפייני התופעה, ציינו 54% מהמרואיינים באופן בלתי נעזר את הניצול, ההשפלה האלימות כמנת חלקן של קורבנות הסחר.

כלומר, נמצא פער לא רק בין ההיכרות עם מאפייני התופעה (76%) לבין הקישור שלה לפגיעה בזכויות אדם (6%), אלא גם בין ההכרה בסבל ובהתעללות שכרוכים בסחר בנשים (54%) לבין תפיסת התופעה כפגיעה בזכויות אדם.

מסקנה: הסחר בנשים כמעט אינו מתקשר בתודעת הציבור להפרה של זכויות אדם.

הסחר בנשים וזכויות האדם של זרים

ניתוח ממצאי הסקר מראה שגם ציון תופעות אחרות של פגיעה בכבוד האדם בהקשר של אוכלוסיות זרות, כגון עובדים זרים או פלטטינים, היה נדיר יותר, ושיעורו דומה לשיעור הציון של סחר בנשים. המרואיינים הזכירו בשכיחות גבוהה יותר את העוני, הפגיעה בקצבאות, פגיעת מערכת החוק והענישה בזכויות האדם, אפליית הנשים בשוק העבודה והאלימות במשפחה. שיעור גבוה מהמרואיינים – 29% – ציינו כי הם אינם יודעים לפרט תופעות של פגיעה בזכויות האדם בישראל.

אפשר לראות בממצאים אלו אישוש לאבחנה שנושא זכויות האדם והיחס לכבוד האדם הוא בעייתי בחברה מקוטבת כמו החברה הישראלית. מאחר שהנשים הנסחרות הן זרות, קל יותר להתרחק מהן מבחינה רגשית ולהתעלם מהיותן בנות-אדם שכבודן האנושי נרמס, כפי שמלמד הממצא המעיד על בולטות נמוכה בתודעה בהקשר של זכויות האדם.

אישוש לטענה בדבר מרכזיותו של ממד הזרות בתפיסת התופעה של סחר בנשים בתודעת הציבור אפשר למצוא בתשובות על השאלה שבדקה את המודעות למאפייני התופעה. 51% מהמרואיינים ציינו בתשובתם את העובדה שהנשים מובאות מחו"ל או מוברחות לארץ דרך מצרים.

אישוש נוסף לטענה כי הנשים הנסחרות נתפסות בתודעת הציבור בראש ובראשונה כנשים זרות נמצא בתמיכה הגורפת של רוב הציבור בגירוש הנשים קורבנות הסחר לארצותיהן כשיטה הראויה לטיפול

בתופעה (57% תומכים מאוד ועוד 26% די תומכים). ממצא זה הולם את גישת ההגירה לנושא הסחר בנשים, כפי שהוצגה למעלה.

מסקנה: הסחר בנשים נתפס כחלק מסוגיית הזרים במדינת ישראל, כגון עובדים זרים ופלטטינים, לכן התופעה רחוקה מתודעת הציבור.

גישת זכויות האדם והגישה המוסרית

הציבור נחלק כמעט שווה בשווה בין הסבורים שזכויות האדם וערכי כבוד האדם וחירותו נשמרים במדינת ישראל במידה רבה מאוד או במידה די רבה, לבין הסבורים שכבוד האדם וחירותו נשמרים בה במידה מועטה או אינם נשמרים בה כלל. הגברים היהודים סבורים שזכויות האדם נשמרות בישראל בשיעור גבוה יותר במובהק מן הנשים (גם הערבים נוטים לסבור כך יותר מהיהודים, אולם ההפרש אינו מובהק מבחינה סטטיסטית).

ניתוח הפרופיל הסוציו-דמוגרפי של הסבורים כי בישראל לא נשמרים כבוד האדם וחירותו מעלה כי שלא כדימוי המצופה, נמצא בהם ייצוג יתר לבעלי זיקה מסורתית לדת, לבעלי השכלה נמוכה (עד 11 שנות לימוד) ולבעלי רמת הכנסה נמוכה. לא נמצא קשר למוצא ולמצב משפחתי.

קרוב לשני שלישים מהמרואיינים בסקר ציינו כי הם מאמינים מאוד שהסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של המדינה, אך עמדה זו רווחת דווקא בקרב המרוצים ממצב זכויות האדם בישראל, יותר מאשר בקרב מי שאינם מרוצים מהמצב.

רוב הציבור (74%) סבור שתופעת הסחר בנשים גורמת לישראל נזק רב מאוד (48.5%), או נזק רב למדי (26%). רוב המרואיינים בסקר (55%) ציינו באופן בלתי נעזר את הנזק התדמיתי – הפגיעה בתדמית המדינה. נזקים נוספים שהוזכרו בשכיחות גבוהה הם, לפי סדר השכיחות: פגיעה מוסרית-ערכית (כ-25% מהמרואיינים), נזק כלכלי-חברתי, פגיעה ומחלות. רק 5% ציינו בשאלה זו כי הנזק שגורמת התופעה נובע מהיותה פגיעה בכבוד האדם.

מסקנה: כשמזכירים לציבור הישראלי את נושא הסחר בנשים, יחסו אל הנשים הנסחרות גובל ברחמים, בשל היותן "מעונות, מושפלות, מובאות בכפייה, מרומות" וכדומה. **כלומר, התפיסה היא כי מדובר בפגיעה מוסרית-ערכית. היחס אל הנשים הנסחרות אינו כאל מי שזכויותיהן כבנות-אדם נפגעו.**

המסקנות הנובעות מהנתונים הן אלה: כבוד האדם וחירותו ודמותה המוסרית של המדינה אינם מושגים חופפים בתודעת הציבור בישראל.

הסחר בנשים מתקשר בתודעת הציבור לחוסר מוסר יותר משהוא מתקשר לנושא הפרת זכויות האדם.

המידה שבה הציבור מוטרד מתופעת הסחר בנשים

בניתוח התשובות על שאלה ישירה שהוצגה למרואיינים, ואשר בה התבקשו לציין עד כמה הם מוטרדים מתופעת הסחר בנשים, נמצא ציון ממוצע גבוה – 8.4 בסולם של 10 דרגות. הציבור נמצא מוטרד מתופעת הסחר ברמה דומה לזו שנמצאה במדידה בשיטה ישירה בנושא האלימות במשפחה, וברמה גבוהה מזו שנמצאה בתופעות של ניצול עובדים זרים והסחר באיברים. נמצא כי בכל המגזרים – יהודים, ערבים, עולים, גברים ונשים – מוטרדים מתופעת הסחר בנשים במידה דומה.

מסקנה: כשמזכירים לציבור הישראלי את תופעת הסחר בנשים הוא מאשר כי הוא אומנם מוטרד ממנה מאוד.

תפיסת ההבדל והדמיון בין זנות כחלק מתופעת הסחר בנשים לזנות "רגילה"

62% מהמרואיינים בסקר ציינו כי הם סבורים שיש הבדל בין עיסוק בזנות שמקורה בסחר בנשים לבין עיסוק בזנות של נשים אחרות. 28% ציינו כי הם סבורים שאין הבדל. האחרים השיבו כי הם אינם יודעים אם יש הבדל או אין.

המאפיין שנתפס כקו הדמיון הבולט בין שתי התופעות הוא העיסוק עצמו – העיסוק בזנות. המאפיין שנתפס כהבדל הבולט בין התופעות הוא הבחירה החופשית: 52% מהמרואיינים ציינו כי הם סבורים שהעוסקות בזנות עושות זאת מבחירה או מרצון, ואילו העיסוק בזנות שהוא חלק מתופעת הסחר בנשים נעשה בכפייה. הנסחרות, שלא כמו הזונות, נתפסות כקורבנות של כפייה, אלימות, פשע, רמאות, ניצול ותנאים גרועים. כלפי "הזונות הישראליות" ננקטת גישה מוסרנית – "חינוך לקוי" – כהסבר לעיסוקן. גישה זו נובעת ככל הנראה מתפיסת "הזונות הישראליות" כבעלות אוטונומיה על גופן, העוסקות בזנות מתוך בחירה.

מסקנה: רוב הציבור מבחין בין הנשים הנסחרות לבין הישראליות העוסקות בזנות. הממד המבחין העיקרי "הרצון החופשי".

תפיסת המעורבים בתופעת הסחר בנשים: הנשים הנסחרות, הסוחרים והלקוחות

יש הרואים בסוחרים הנשים "יזמים" הנענים לביקוש של פלח בשוק הגברי. "היצע" הנשים הנסחרות פוגש את ה"ביקוש" של הגברים לשירותי מיין. סוחרים הנשים והסרסורים הם החוליה המקשרת בין ה"היצע" ל"ביקוש". על-פי תפיסה זו, עצם הביקוש מעודד את תופעת הסחר בנשים ותומך בה.¹ כיצד רואה הציבור הישראלי את כל אחד מהמעורבים בתופעה? מי מהם נתפס כקורבן, מי כמשתף פעולה ומי כפושע?

- נמצא כי היחס לסוחרים הוא חד-משמעי: 87% מהמרואיינים סבורים שהם פושעים.

- תפיסת הנשים הנסחרות מורכבת יותר – הן נתפסות אומנם בעיקר כקורבן (כ-57% מהמרואיינים רואים בהן "רק" קורבן), אך שיעור לא מבוטל – קרוב ל-40% מהמרואיינים – מייחס לנשים הנסחרות

¹ נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר, סחר נשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 31.

גם ממד אקטיבי או רק ממד אקטיבי. בעיקר רואים בהן משתפות פעולה, אך יש הרואים בהן גם פושעות (5% מהמדגם).

העמדות כלפי הלקוחות נחלקות: כ-40% סבורים שהם משתפי פעולה, 20% רואים בהם פושעים (ועוד 4% רואים בהם גם פושעים וגם משתפי פעולה), אך 21% סבורים שאף אחד מהתארים אינו מתאים ללקוחות. התפלגות זו מעידה על יחס סלחני כלפי "צד הביקוש" של התופעה – לקוחות הסחר. מניתוח התשובות בחלוקה מגדרית עולה כי הגברים מגלים יחס סלחני למדי כלפי הלקוחות.

אישוש לממצא בדבר הגישה הסלחנית נמצא במידת התמיכה בעמדה המקבלת את התופעה כ"חלק מהחיים". אומנם יותר ממחצית המרואיינים (51%) אינם מסכימים לטענה כי הסחר בנשים היא תופעה טבעית שתמיד היתה ותמיד תהיה, אולם שיעור המסכימים לטענה זו גבוה למדי – 43%. האחרים – 5.5% – אינם יודעים.

מסקנה: בציבור הישראלי, ובעיקר בקרב הגברים היהודים, רווחת גישה סלחנית ללקוחות הסחר בנשים.

הערכת הטיפול בתופעה

נמצא כי רוב הציבור (88% מכלל המרואיינים בסקר) תומך במאבק בסוחרי הנשים ובהענשתם. 73% סבורים שטיפול המדינה בסוחרי הנשים הוא רך מדי. רוב האוכלוסייה היהודית – 62.5% – מחזיק בעמדה זו גם בכל הקשור לטיפול המשטרה בסוחרי הנשים. כ-56% ממרואיינים הערבים ציינו כי הם סבורים שטיפול המשטרה בסוחרי הנשים הוא רך מדי. לעומתם, רוב המרואיינים מקרב העולים הביעו את הדעה ההפוכה אשר לטיפול המשטרה בסוחרי הנשים – 57.5% מהעולים ציינו כי הם אינם מסכימים כלל לדעה שטיפול המשטרה בסוחרי הנשים הוא רך מדי.

מסקנה: בכל המגזרים הובעה תמיכה גורפת בהענשת הסוחרים ובדעה שטיפול המדינה בהם רך מדי. רוב האוכלוסייה היהודית הוותיקה ורוב הערבים סבורים כך גם בכל הקשור לטיפול המשטרה, אולם העולים אינם שותפים לעמדה זו.

מסקנות

- הסחר בנשים כמעט אינו מתקשר בתודעת הציבור להפרה של זכויות האדם.
- הסחר בנשים נתפס כחלק מסוגיית הזרים במדינת ישראל, כגון עובדים זרים ופלטטינים, לכן התופעה רחוקה מתודעת הציבור.
- זכויות האדם בישראל, כבוד האדם וחירותו ודמותה המוסרית של המדינה אינם מושגים חופפים בתודעת הציבור.
- כשמזכירים לציבור בישראל את תופעת הסחר בנשים, הוא מאשר כי הוא אומנם מוטרד ממנה מאוד, ויחסו אל הנשים הנסחרות גובל ברחמים, בשל היותן "מעונות, מושפלות, מובאות בכפייה, מרומות" וכדומה. כלומר, הציבור רואה בתופעה פגיעה מוסרית-ערכית. היחס אל הנשים הנסחרות אינו כאל מי שזכויות האדם שלו נפגעו.

- רוב הציבור מבחין בין העיסוק בזנות כחלק מתופעת הסחר בנשים לבין העיסוק של נשים ישראליות בזנות. הממד העיקרי המבחין הוא "רצון חופשי".
- בציבור הישראלי – ובעיקר בקרב הגברים – רווחת עמדה של סלחנות כלפי לקוחות הסחר בנשים.
- בכל המגזרים הובעה תמיכה גורפת בהענשת הסוחרים ובדעה שטיפול המדינה בהם רך מדי. נמצא כי רוב האוכלוסייה היהודית הוותיקה ורוב הערבים סבורים כך גם בכל הקשור לטיפול המשטרה, אולם העולים אינם שותפים לעמדה זו.

מבוא²

בדוח זה מוצגים ממצאי הסקר לבחינת מודעות הציבור לתופעת הסחר בנשים בישראל ועמדות הציבור כלפיה, שנערך בחודש אוקטובר 2003 לבקשת יו"ר ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים, חה"כ זהבה גלאון.

בטרם יוצגו ממצאי הסקר וינתחו, נציג את נושא הסחר בנשים כתופעה חברתית בין-לאומית ונמקם את ישראל ב"זירה". לאחר מכן נסקור את מגוון התפיסות הקיימות בכל הקשור לסחר בנשים, נבחר בתפיסת זכויות האדם כתפיסה מנחה ראויה, ולאורה ננתח את אופני ההתמודדות הראויים. לבסוף נציג את ההתייחסות החברתית והמשפטית לסחר בנשים בישראל.

סחר בנשים: תופעה חברתית בין-לאומית

הסחר בנשים בתעשיית המין הוא ביטוי מרכזי לתופעה של סחר בבני-אדם.³ הסחר בנשים הוא **תופעה חברתית**, ולא אוסף של אירועים מקריים. התרחבותה של התופעה בעשורים האחרונים קשורה קשר עמוק בתהליכי הגלובליזציה, אשר העמיקו את הפערים בין מדינות, אפשרו ניידות קלה יחסית בין מדינות ויצרו תעשיית מין עולמית.⁴ יש הרואים את שורשי התופעה בכלכלה הפוליטית הבין-לאומית של העולם הקפיטליסטי.⁵ מעצם היות הסחר בנשים תופעה חברתית מתחייבת המסקנה שכדי לבער יש צורך בהתמודדות מערכתית.

אף שתופעת הסחר בנשים היא עתיקת יומין, הרי שבעשורים האחרונים היא שינתה את פניה והפכה ל**תופעה בין-לאומית**, ששום מדינה אינה חסינה מפניה. על כן, ההתמודדות עם הסחר בנשים היא מורכבת, ומחייבת שיתוף פעולה בין מדינות ומאבק כולל מצד הקהילה הבין-לאומית.

סחר בנשים מתקיים **ברמה גלובלית** – בין מדינות שאין להן גבול משותף, **ברמה אזורית** – בין מדינות בעלות גבול משותף, ו**ברמה מקומית** – בתוך גבולות מדינה אחת. בישראל מתקיים סחר אינטנסיבי בנשים – בכל שלוש הרמות.⁶ בה בעת, אפשר לעמוד על סוגים שונים של רשתות לסחר בנשים, הנבדלים זה מזה בעוצמת הקשרים הפוליטיים-הכלכליים הבין-לאומיים, אשר משליכים על היקף הסחר בנשים

² פרק המבוא נכתב על-ידי ליאת בן מאיר, עובדת מחקר ומידע (לשעבר).

³ להערכת ממשלת ארה"ב, כ-800,000–900,000 איש נסחרים בעולם מדי שנה. בהערכה זו לא נכלל סחר מקומי (בתוך מדינה). לעניין זה ראו: Department of State, United States, Trafficking In Persons Report, June 2003, p.7. יש המעריכים את היקף התופעה במיליוני בני-אדם.

⁴ נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר, סחר נשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 10.

⁵ A. M. Bertone, "Sexual Trafficking in Women: International Political Economy and the Politics of Sex", Gender Issues, 18, 2000, p. 5-6. בהקשר זה מודגש הביקוש לשירותי מין מצד גברים במדינות מפותחות ומפתחות.

⁶ דוח הצוות הבין-משרדי להתמודדות ולמעקב עם תופעת הסחר בנשים לעיסוק בזנות, 2002, עמ' 8; נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר – סחר בנשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 12.

ועל המדינות המשתתפות בו.⁷ מקובל לאפיין מדינות השותפות לסחר בנשים, לפי תפקידן בשרשרת הסחר, כמדינות מקור, מדינות מעבר ומדינות יעד. ישראל, לעניין זה, היא מדינת יעד, ונמצאות בה בין 1,000 ל-3,000 נשים נסחרות.⁸

גורמים שונים מחזיקים בהגדרות שונות לסחר בנשים, וממילא בגישות שונות להתמודדות עם התופעה. לצורך דוח זה נסתפק בהצגת ההגדרה המשפטית הבין-לאומית המקובלת ובהצגת ההגדרה המשפטית שקבע המחוקק הישראלי.

ההגדרה המשפטית הבין-לאומית המקובלת כיום לסחר בבני-אדם מופיעה בפרוטוקול של האו"ם בנושא מניעת סחר בבני-אדם משנת 2000 (להלן – הפרוטוקול),⁹ שצורף לאמנה נגד פשע מאורגן ושמטרתו להיאבק בסחר בבני-אדם, במיוחד בסחר בנשים ובילדים, וכן להגן על קורבנות הסחר ולסייע להם, מתוך תשומת לב לזכויות האדם שלהם.¹⁰ בסעיף 3 של הפרוטוקול מוגדר הסחר בבני-אדם בזו הלשון:

(a) "Trafficking in Persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;

(b) The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used.

...

A. M. Bertone, "Sexual Trafficking in Women: International Political Economy and the Politics of Sex", *Gender Issues*, 18, 2000, p. 7.

⁸ זוהי ההערכה במסגרת ישראל. ראו לעניין זה: דוח הצוות הבין-משרדי להתמודדות ולמעקב עם תופעת הסחר בנשים לעיסוק בזנות, 2003, עמ' 8.

⁹ Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organised Crime, 2000.

¹⁰ סעיף 2 לפרוטוקול. יצוין כי מדינת ישראל חתמה על האמנה ועל הפרוטוקול.

(א) "סחר בבני-אדם" משמעו גיוס, הובלה, החזקה או קבלה של בני-אדם, באמצעות איום או שימוש בכוח או באמצעים אחרים של כפייה, חטיפה, רמייה, שימוש לרעה בכוח או ניצול לרעה של עמדת חולשה, קבלה או מתן תשלום או טובות הנאה כדי להשיג את הסכמת אדם לשליטה של אדם אחר לשם ניצולו. ניצול, כהגדרת מינימום, יכלול ניצול של העיסוק בזנות בידי אחרים או צורות אחרות של ניצול מיני, עבודת כפייה או מתן שירותים בכפייה, עבדות או פרקטיקות אחרות דומות לעבדות, שעבוד או הסרת איברים;

(ב) ההסכמה של קורבן הסחר בבני-אדם לניצול כפי שמצוין בפסקה (א) היא בלתי רלוונטית כאשר נעשה שימוש באחד מהאמצעים המצוינים בפסקה (א).

ההתמודדות עם תופעת הסחר בנשים התבססה על איסורים שונים בחוק, דוגמת אינוס, תקיפה, שידול לזנות ועוד, אולם בשנת 2000 נדרש המחוקק לראשונה לאיסור מפורש של סחר בנשים, עת חוקק **סעיף 203א לחוק העונשין**, התשל"ז-1977, העוסק בעבירת הסחר בבני-אדם למטרת עיסוק בזנות "המוכר או הקונה אדם להעסקתו בזנות או המתווך למכירה או לקנייה כאמור, דינו – מאסר 16 שנים; לעניין זה – 'מוכר או קונה' – תמורת כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת".

ההגדרה שאימץ המחוקק הישראלי צרה מן ההגדרה שבפרוטוקול. הגדרה זו מתייחסת לסחר לשם העסקה בזנות בלבד, ונוסף על כך היא אינה מתייחסת לשאלת ההסכמה של הקורבן למעשים המכוננים את העבירה.

ההשלכות השליליות של הסחר בנשים הן רבות, מקצתן מפורטות להלן: הסחר בנשים מפר הפרה גסה את זכויות האדם הבסיסיות של הנשים הנסחרות; מסכן את החוסן החברתי ומקדם פשיעה; תורם להתחזקות הפשע המאורגן; שולל הון אנושי ממדינות; מסכן את בריאות הציבור ועוד.

¹¹ התרגום לקוח מתוך: נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר – סחר בנשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 15.

סחר בנשים: סוגיה של פגיעה בכבוד האדם ובחירות

הסחר בנשים הוא צומת שנפגשים בו תופעות ונושאים רבים, ובהם: הגירה, פשע מאורגן, זנות, אלימות כלפי נשים, חוסר שוויון בכלכלה הבין-לאומית, זכויות האדם ועוד. נגזר מכך קיומן של גישות שונות לעניין הסחר בנשים, המכתיבות את אופני ההתמודדות עם התופעה. הגישה שהוועדה רואה כדומיננטית היא גישת זכויות האדם. להלן נסקור כמה גישות:¹²

הגישה המוסרית – גישה זו מגנה את הזנות לסוגיה, כפויה ומרצון, בהדגישה את האופי הלא-מוסרי והאי-חוקי של העיסוק בזנות. לפיה, במאבק בזנות (ובכלל זה בסחר בנשים למטרת העסקתן בזנות) יש להעניש את כל המעורבים, ובכלל זה את הנשים הנסחרות.

גישת הסדר הציבורי – גישה זו עוסקת אף היא בעיקר בזנות, ולא בסחר בנשים. הזנות נתפסת בה כפגיעה בסדר הציבורי ובבריאות הציבור, ולפיכך ראוי להסדיר את הזנות וכך לפקח עליה.

הגישה הפלילית – גישה זו מדגישה את ההיבט הפלילי של הסחר בנשים, ודוגלת בחקיקת חוקים נוקשים ובאכיפתם. על-פי גישה זו, הנשים הנסחרות תיכללנה לעתים בין העבריינים.

גישת ההגירה – גישה זו מדגישה את היבט ההגירה הבלתי חוקית. לפיה, יש להיאבק בסחר בנשים באותם אמצעים שנקטים במלחמה בהגירה בלתי חוקית.

גישת זכויות האדם – גישה זו רואה את הסחר בנשים כהפרה של זכויות אדם ומחייבת את המדינות להיאבק בסחר בנשים ולפעול לשיקום קורבנותיו.

עמדתה של ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים בראשות חה"כ זהבה גלאון היא כי על גישת זכויות האדם למשול בכיפה. שני עקרונות מרכזיים עומדים בבסיס עבודת הוועדה. הראשון – ליצור מהפך תודעתי ביחס לנשים, קורבנות הסחר בבני-אדם, ולהביא לראייתן כקורבנות עבירה, כמי שזכויותיהן מופרות, ולא כעברייניות או שוהות בלתי חוקיות; השני – להביא להחמרה בהתייחסות לעבריינים, הסוחרים בנשים. ברי כי לעמדה המוסרית והחברתית השלכות לעניין דרכי הטיפול וההתמודדות עם הסחר בנשים בישראל. יודגש, לעניין זה, כי **גישת זכויות האדם מעמידה במרכז את צורכי הנשים הנסחרות**, בניגוד לגישות האחרות שנסקרו, שבמרכזן האינטרסים של המדינה.¹³

¹² נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר – סחר בנשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 16–18.

¹³ יש להבחין בין עמדה זו לבין העמדה המתנגדת להעמדת הנשים במרכז במסגרת הסיקור העיתונאי של תופעת הסחר בנשים. בהקשר אחרון זה נטען כי העמדת סיפורה של האשה במרכז מאפשרת לסוחרים הנשים לפעול באין מפריע. ראו לעניין זה: נעמי לבנקרון, "לחיות בין זאבים", **פנים** 26, עמ' 58.

כבודן של הנשים קורבנות הסחר וזכויותיהן אומנם נרמסים ברגל גסה. הן נמכרות, נאנסות פעמים רבות, רבות מהן חוות אלימות פיזית, דרכוניהן נשללים מהן והן זוכות להכנסה נמוכה מאוד, אם בכלל. חלק מהן נחטפות או נמכרות לסוחרים אחרים, והן מצויות במצב של "שעבוד חובות" ל"בעליהן" החדשים.¹⁴

נוסף על הפגיעות הקשות האלה בקורבנות הסחר בנשים, גם לאחר שהן מתלוננות או נעצרות הן חשופות לפגיעות בכבודן, בחירותן ובזכויותיהן.

מן הדברים עולה כי הסחר בנשים פוגע פגיעה אנושה **בכבודן ובחירותן** של הנשים הנסחרות, וכן בזכויות כגון **חופש התנועה, הזכות לשלמות הגוף** ועוד. מדובר בזכויות חוקתיות, שחלקן אף מעוגנות מפורשות בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. יצוין כי חוק-היסוד חל על אדם באשר הוא אדם – ולא על אזרחים בלבד – ועל כן הוא חל גם על הנשים קורבנות הסחר.

אשר לתפיסה החברתית, דומה כי בחברה רבת-קבוצות ומקוטבת דוגמת החברה הישראלית, מצב כבוד האדם הוא בעייתי. פעמים אין כבוד האדם נשמר, בעיקר ביחסים בין הקבוצות (אם כי גם בתוכן).¹⁵ תופעת הסחר בנשים מנקזת אליה את הקבוצות החלשות ביותר – **נשים** (לעומת גברים), **זרים** (לעומת ישראלים), **הנתונים במצב כלכלי קשה** (לעומת עתירי הכנסה) ו**שאינם יהודים** (לעומת יהודים). צירוף המאפיינים האלה מוביל לאדישות מסוימת נוכח תופעת הסחר בנשים. **ד"ר אורית קמיר** סבורה כי "מכיוון שהן נסחרות בארצות זרות, פועלים נגדן סטריאוטיפים גזעניים המאפשרים לבני המקום להתרחק מן הנשים מבחינה נפשית ומקשים עליהם לראות בהן פרטים אנושיים וקורבנות. כך קל יותר למערכות הציבוריות ולפרטים להפקיר אותן לגורלן, ואף להשתתף באופן פעיל באונס".¹⁶

היבט מעניין בהקשר זה הוא ההתייחסות החברתית ללקוחות המשתמשים בשירותי המין של הנשים הנסחרות. מקובל להתעלם מצלע זו של המשולש (סוחרים, נשים נסחרות ולקוחות), ולא לייחס למעשי הלקוחות תרומה שלילית לסחר בנשים. לא זו בלבד, אלא שעמדה רווחת היא כי הלקוחות של הסחר בנשים הם, על-פי רוב, עובדים זרים. לא למותר להדגיש בהקשר זה, כי הסחר בנשים תלוי בביקוש לנשים, ואינו יכול להתקיים ללא ביקוש זה.¹⁷ הביקוש ל"מצרך" זה בישראל הוא גבוה. לדברי **עו"ד נעמי**

¹⁴ ראו, לדוגמה: ברוך קרא, "המשטרה עצרה בתל-אביב שלושה חשודים בסחר בנשים ובאינוסין", **הארץ**, 13 בנובמבר 2003. בכתבה מצוין, בין השאר, כי: "הנשים סיפרו לחוקרים שנאנסו (אחת הנאנסות היא קטינה בת 17), ושסוחר הנשים לא אפשרו להן לצאת מהמבנה, למעט טיול שבועי אחד. הן הוסיפו כי נענשו ונקנסו על כל 'הפרת משמעת' ולאחר כל פעם שלא השביעו את רצונם של סוחר הנשים".

¹⁵ אלוף הראבן, **האומנם מדינת כבוד האדם?**; נייר עמדה מס' 40 של המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2003, עמ' 13, 14, 16-17.

¹⁶ אורית קמיר, **פמיניזם, זכויות ומשפט**, הוצאת משרד הביטחון, 2002, עמ' 111-119.

¹⁷ A. M. Bertone, "Sexual Trafficking in Women: International Political Economy and the Politics of Sex", **Gender Issues**, 18, 2000, p. 7.

לבנקרון, "יש לזכור כי בשום מדינה לא יכולה תעשיית מין להתקיים מלקוחות זרים בלבד. הם יכולים רק להגביר את הביקוש".¹⁸

ההתבוננות בתופעה החברתית המורכבת של הסחר בנשים במשקפי זכויות האדם משפיעה על הטיפול המשפטי בסוחרים ובקורבנות. כך, העמדת זכויות האדם כתפיסה השלטת מחייבת אכיפה נוקשה ומאבק חסר פשרות בסוחרי הנשים, ומתן ייצוג משפטי וסיוע נפשי לנשים הנסחרות. ברי כי השמתן של הנשים הנסחרות במעצר, פרקטיקה שרווחה במדינת ישראל עד לאחרונה, אינה עולה בקנה אחד עם תפיסה זו.

מהתפיסה האמורה נגזרת העמדה כי אין משמעות לשאלת הסכמתה של האשה לעסוק בזנות.¹⁹ בהקשר זה ניתן לעמוד על שתי גישות מנוגדות ביחס להבחנה האיכותית, אם קיימת כזו, בין זנות "רגילה" לבין זנות הנגזרת מהסחר בנשים. הגישה האחת רואה בזנות הפרה של זכויות אדם, ולפיכך היא רואה בכל הנשים העוסקות בזנות קורבנות ואינה מבחינה בין קורבנות הסחר בנשים לבין זנות "סתם". לעומת גישה זו, יש המבחינים בין זנות בכפייה לבין זנות מרצון.²⁰

התייחסות הרשויות בישראל לסחר בנשים

להלן נציג את התייחסות בישראל לתופעת הסחר בנשים על-פי הגישות שתוארו לעיל. פרק זה, עניינו התייחסותן של רשויות המדינה; אשר לתייחסות החברתית, זו תוצג בממצאי הסקר.

בישראל השתנה בשנים האחרונות אופן ההתמודדות עם תופעת הסחר בנשים. עד לשנת 2000 ישראל למעשה לא התמודדה כלל עם התופעה באופן מערכתי. באותה שנה נפל דבר: בעקבות הזעזוע מפרסומים בתקשורת ומפרסום דוח אמנסטי על הסחר בנשים בישראל, יזמה חה"כ זהבה גלאון את הקמת ועדת החקירה הפרלמנטרית, ובקידומה נחקק הסעיף שנזכר לעיל, האוסר סחר בבני-אדם.

כבוד השופט חשין, שופט בית-המשפט העליון, ציין בעניין זה כי:

שלא כעבירות האחרות היא העבירה של סחר בבני-אדם לעיסוק בזנות; עבירה זו, עבירה חמורה היא במיוחד, ולא בכדי העובר אותה צפוי למאסר בן 16 שנים. אין צורך להוסיף, הכול יודעים זאת, כי עבירה זו עבירה נגזרת היא מתופעות בזויות שנתגלו בחיי המדינה, תופעות של "ייבוא" נערות ונשים ממדינות מסוימות להעסקתן בזנות, "ייבוא" המלווה בהתנהגות נקלית ובזויה כלפי אותן נערות ונשים המבקשות למצוא פת לחם. אין זה כבוד

¹⁸ נעמי לבנקרון, "לחיות בין זאבים", פנים 26, עמ' 57.

¹⁹ בגישה זו החזיק, בין היתר, הצוות הבין-משרדי להתמודדות ולמעקב עם תופעת הסחר בנשים לעיסוק בזנות, 2003, בדוח שפירסם.

²⁰ יצוין כי לוויכוח בין הגישות הסותרות יש ביטוי באמנות בין-לאומיות העוסקות בסחר בנשים.

לא למדינה ולא לחברה בישראל, שעבירה מעין זו נחרתת בספר החוקים, בייחוד ביודענו שהעבירה לא שרדה במקומנו בימים שמכבר; עבירה היא שנקבעה בימינו אלה.²¹

ואולם, גם לאחר תיקון חוק העונשין לא נאכף החוק במלואו. השינוי המשמעותי בהתייחסות הרשויות לתופעה ולחשיבות המאבק בה מיוחד לפרסום דוח של משרד החוץ האמריקני בשנת 2001.²² דוח זה מציג ממצאים של בדיקה שעורך משרד החוץ האמריקני מדי שנה על הסחר בנשים במדינות שונות, מכוח חוק שהתקבל בשנת 2000. הדוח מחלק את המדינות לשלוש קבוצות: אלה המתמודדות בהצלחה עם הסחר בנשים, אלה שעושות מאמץ כדי לעמוד באמות המידה ואלה שאינן עומדות באמות מידה מינימליות של מאבק בסחר בנשים. בדוח הראשון, שפורסם כאמור בשנת 2001, דורגה ישראל בקבוצה השלישית – השלילית.

בשנים האחרונות ניכרת פעילות מגוונת במאבק בתופעת הסחר בנשים בישראל, ועמה שינויי מדיניות. בכלל זה ראוי לציין את הפעילות של ועדת החקירה הפרלמנטרית, שביוזמתה אושרה בכנסת ה-16 הצעת חוק למניעת סחר בבני-אדם (תיקוני חקיקה) התשס"ב-2002. עיקרי החוק הם אלה: קביעת עונש מינימום על עבירת סחר בנשים לעיסוק בזנות; החלת דיני העונשין על עבירה שנעברה על-ידי אזרח ישראל במדינה שבה הסחר אינו נחשב עבירה פלילית; קביעת הליך מזורז של גביית עדות מוקדמת וקביעת זכאות נפגעי העבירה לייצוג משפטי מהלשכה לסיוע משפטי. עוד יצוינו בהקשר זה פעילות הצוות הבין-משרדי; הנחיית פרקליטת המדינה מס' 2.2 משנת 2002, המייחסת משקל למאבק בסחר נשים ולהגנה על זכויותיהן של הנשים קורבנות הסחר; פסקי-דין המתייחסים למלחמה בסחר בנשים כ"מלחמת חורמה"; שיכון של הנשים העומדות להעיד באכסניות תחת השמתן במעצר עד לגירושן ועוד.

אשר ליחס אל הנשים הנסחרות, הרי שלדידו של הצוות הבין-משרדי, "בשנים האחרונות אנו עדים לתמורה ההולכת ומעמיקה ביחס זה, ולהכרה גוברת בכך שנשים אלה הן בראש ובראשונה קורבנות עבירה, שיש להיחלץ לעזרתן".²³ ואולם, גם בדוח הצוות הבין-משרדי ניכרת העמדת האינטרסים של המדינה במרכז הדיון, ואינטרסים אלה הם שמצדיקים את הסיוע לקורבנות. הצוות ציין, למשל, כי העדר סיוע נפשי לקורבנות הסחר פגם בנכונותן להעיד נגד הסוחרים, והוסיף כי "למדינה יש אינטרסים סותרים במה שקשור לטיפול בנשים קורבנות הסחר. מצד אחד, היא מעוניינת להוציאן כמה שיותר מהר מן הארץ, שכן מדובר בשהות שלא כדין. מצד שני, אם מדובר בנשים המוכנות להעיד נגד הסוחרים בהן, למדינה יש אינטרס לאפשר להן להישאר בארץ עד תום עדותן".²⁴

²¹ בבש"פ 7542/00 חנוכו'ב נ' מדינת ישראל, דינים עליון, כרך נח 474.

²² Trafficking in Persons Report, July 2001.

הדוח מופיע באתר מחלקת המדינה האמריקנית, www.state.gov, תאריך כניסה: 5 באוגוסט 2003.

²³ דוח הצוות הבין-משרדי להתמודדות ומעקב עם תופעת הסחר בנשים לעיסוק בזנות, 2003, עמ' 4.

²⁴ שם, עמ' 10, 29.

מהפכות משפטיות עשויות אומנם לחולל שינוי בתפיסות חברתיות, אולם כדי שיהיה מדובר בשינוי מערכתי משמעותי וארוך טווח נדרשת הפנמה חברתית עמוקה ונדרשים שורשים חברתיים מתאימים כבסיס למהפכות משפטיות אלה. המלחמה בתופעת הסחר בנשים אינה רק מלחמת הרשויות – נדרשת גם הוקעה חברתית. מהפך תודעתי עשוי להוביל לצמצום הביקוש, וממילא לצמצום ממדי התופעה.

לפיכך יזמה ועדת החקירה הפרלמנטרית סקר בנושא הסחר בנשים, כדי לעמוד על התפיסות והעמדות הערכיות שיש בציבור כלפי התופעה.

הגישה שניצבה בבסיס הסקר היתה כי הסחר בנשים מבטא פגיעה אנושה בכבודן ובחירותן של הנשים קורבנות הסחר. מטרת הסקר היתה לבחון, בין השאר, באילו תפיסות מחזיק הציבור בעניין זה.

מטרות הסקר

ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים ביקשה לבדוק את הנושאים האלה:

- מודעות הציבור לתופעת הסחר בנשים ובולטות הנושא בתודעה בהקשר של זכויות האדם;
- מערכת האמונות והתפיסות בעניין הסחר בנשים;
- המידה שבה הציבור מוטרד מהתופעה;
- הערכת הנזק שהתופעה גורמת;
- עמדות הציבור כלפי הגורמים המעורבים בתופעה – הסוחרים, הנשים קורבנות הסחר והלקוחות;
- העמדות בציבור כלפי הטיפול בתופעה.

שיטת ביצוע הסקר

נתוני הסקר מבוססים על 615 ראיונות טלפוניים, עם ציבור המהווה מדגם מיצג של האוכלוסייה הבוגרת של תושבי ישראל (גילאי 18+). הראיונות נעשו ב-7–12 באוקטובר 2003, על-ידי סוקרי מכון "דחף", בשלוש שפות: עברית, רוסית וערבית.

טעות הדגימה המרבית בכלל המדגם היא: + - 4%.

עיקרי הממצאים

1. מודעות לקיומה של תופעת הסחר בנשים והיכרות עמה

1.1. בולטות התופעה בתודעה

במגמה לבדוק את בולטות תופעת הסחר בנשים בזיכרון ואת האופן שבו נתפס הקשר שלה לנושא זכויות האדם, הוצגו למרואיינים שתי שאלות פתוחות²⁵ שבהן התבקשו "לשלוף מזיכרוןם" תופעות של פגיעה בכבוד האדם. תחילה הוצגה שאלה כללית, ולאחריה שאלה שביקשה להתמקד בפגיעה בזכויות נשים. להלן התשובות השכיחות שהתקבלו.

על אילו תופעות של פגיעה בכבוד האדם או בחירותו שקורות בישראל שמעת או את/ה מכיר/ת? שאלה פתוחה. אפשר להשיב כמה תשובות, ולכן הסך הכול אינו מסתכם ל-100%. (התשובות מסודרות לפי סדר השכיחות בכלל המדגם).

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	סך הכול
11.5%	10.8%	8.1%	1.6%	11.3%	10.0%	עוני ופגיעה בחלשים
11.5%	11.2%	9.1%	-----	11.3%	9.7%	פגיעת מערכות החוק והענישה בזכויות האדם
6.0%	7.1%	3.5%	17.4%	6.7%	8.2%	היחס לבני המיעוטים/ הערבים בישראל
6.5%	7.3%	3.8%	10.8%	6.9%	7.5%	פגיעה בחופש הביטוי/ בזכויות אדם
7.6%	5.0%	3.6%	12.0%	6.3%	7.1%	אלימות/ אלימות נוער מילולית/ אלימות נוער
6.8%	5.6%	7.0%	2.4%	6.2%	5.7%	שחיתות/ שוחד/ הטבות לעשירים/ פרוטקציות
2.2%	10.6%	1.0%	1.3%	6.3%	5.6%	סחר בנשים
7.3%	5.3%	1.5%	-----	6.3%	5.4%	דיסאינטגרציה חברתית: כל אחד לעצמו
5.9%	6.4%	1.0%	-----	6.1%	5.2%	ההתנהגות כלפי הפלסטינים

²⁵ בשאלה פתוחה אין מציגים למרואיין קטגוריות תשובה מוכנות מראש שעליו לבחור ביניהן, אלא עליו לנסח את התשובות במונחיו שלו. בשלב מאוחר יותר נבנה מפתח על-פי מדגם של תשובות שהתקבלו. כל התשובות מקבלות ערך על-פי הקטגוריות שנבנו.

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים ממדינות מחבר	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
4.7%	2.0%	8.4%	16.5%	3.4%	5.2%	אפליה על רקע עדתי/ גזענות
5.0%	6.9%	----	----	5.9%	5.1%	עובדים זרים: היחס אליהם וניצולם
5.2%	5.5%	10.5%	2.3%	5.3%	4.9%	פגיעה בזכויות עובדים/ אבטלה
31.3%	24.5%	35.6%	32.3%	28.0%	28.6%	לא שמעו/ לא יודעו/ לא זוכרו

האם שמעת על תופעות של פגיעה בכבודן או בחירותן של נשים בישראל? אנה פרט, על אילו תופעות כאלה שמעת או את/ה מכיר? שאלה פתוחה. אפשר להשיב כמה תשובות, ולכן הסך הכול אינו מסתכם ל-100%.

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים ממדינות מחבר	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	סך הכול
37.7%	28.2%	22.3%	9.6%	33.0%	29.7%	אפליה תעסוקתית/ אפליה בשכר/ אי-שוויון זכויות בעבודה
25.8%	27.1%	13.5%	12.6%	26.4%	24.4%	נשים מוכות/ אלימות במשפחה/ התעללות/ אלימות פיזית
12.7%	9.1%	1.6%	9.1%	11.1%	10.8%	התעללות מינית/ תקיפה מינית/ אונס
9.9%	9.5%	3.3%	----	9.7%	8.3%	הטרדה מינית
5.0%	14.0%	3.1%	----	9.3%	8.0%	סחר בנשים
8.1%	3.7%	1.9%	2.1%	6.0%	5.5%	זלזול/ השפלה/ "לא יודעות לנהוג"/ אלימות מילולית
5.2%	2.4%	7.3%	10.5%	3.8%	4.8%	אפליה (באופן כללי)/ אי-שוויון/ שלילת הזכות לעשות בחייהן כרצונן
3.1%	4.2%	6.1%	8.8%	3.7%	4.4%	אין תופעות כאלה/ "אפליה לטובה": נשים הן חברות כנסת/ נקודת מס/ חופשות לידה
4.3%	4.7%	1.0%	3.8%	4.5%	4.4%	רצח נשים
4.6%	5.8%	1.1%	-----	5.2%	4.4%	אפליה על רקע מעמד אישי – סירוב גט, עגירות
7.0%	2.1%	5.5%	1.1%	4.6%	4.1%	פגיעה באמהות חד-הוריות

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
7.0%	2.1%	5.5%	1.1%	4.6%	4.1%	פגיעה באמהות חד-הוריות
5.9%	15.3%	3.0%	1.1%	10.4%	9.1%	בסך הכול הזכירו "סחר בנשים" לפחות באחת השאלות

כ-6% מהמרוואיינים הזכירו את תופעת הסחר בנשים כשהתבקשו לציין באופן בלתי נעזר תופעות של פגיעה בכבוד האדם,²⁶ וכ-8% מהם הזכירו תופעה זו כשנשאלו על פגיעה בכבודן או בחירותן של נשים. בסך הכול ציינו 9% מהמרוואיינים "סחר בנשים" באחת משתי השאלות לפחות.

נמצא כי רמת הבולטות של התופעה בזיכרון והקישור שלה לנושא זכויות האדם היא נמוכה.

יהודים הזכירו את התופעה באחת משתי השאלות (10%) יותר מערבים (1%), ותיקים (12%) יותר מעולים חדשים (3%) וגברים יהודים (15%) יותר מנשים יהודיות (6%).

כ-29% מהמדגם לא ידעו לציין תופעה כלשהי של פגיעה בכבוד האדם בישראל, ושיעור דומה לא ידע להזכיר תופעה כלשהי של פגיעה בכבודן ובחירותן של נשים בישראל. חשוב לציין שכמעט כמחצית מהערבים ומהעולים ציינו כי לא שמעו/אינם יודעים על תופעות של פגיעה בכבודן ובחירותן של נשים, שיעור כפול מזה של כלל היהודים בקרב המרוואיינים.

שתי התופעות שהוזכרו בשכיחות הגבוהה ביותר בהקשר של פגיעה בזכויות האדם הן עוני ופגיעה בחלשים ופגיעת מערכת החוק והענישה בזכויות האדם. בהקשר של פגיעה בזכויות נשים הוזכרו בשכיחות גבוהה אפליית נשים בשוק העבודה (כ-30% מהמדגם וכ-38% מהנשים היהודיות) ואלימות במשפחה (24% בכלל המדגם).

התופעות שהוזכרו בשכיחות גבוהה יותר כפגיעה בכבוד האדם ובחירותו קשורות בראש ובראשונה לקשיי החיים של האזרחי בישראל (בשתי השאלות) – עוני על כל היבטיו, פגיעה בקצבאות, פגיעה בקשישים ובמשפחות חד-הוריות, אפליית נשים בשוק העבודה, אלימות במשפחה, פגיעת מערכת החוק והענישה בזכויות האדם ואפליית המיעוט הערבי.

אזכור תופעות של פגיעה בכבוד האדם בהקשר של אוכלוסיות זרות, עובדים זרים, פלסטינים והסחר בנשים היה נדיר יותר.

ממצאים אלו תואמים את ההבחנה שהוצגה במבוא בדבר הבעייתיות במצב כבוד האדם וחירותו בחברה מקוטבת דוגמת החברה הישראלית. מאחר שהנשים הנסחרות הן זרות, קל יותר להתרחק מבחינה רגשית ולהתעלם מהיותן בנות-אדם וקורבנות.

פירוט מלא של התשובות – בשאלות 2 ו-3 בנספח.

²⁶ חשוב לשים לב לכך שבדיקת הבולטות של תופעת הסחר בנשים בתודעה נבדקה בהקשר של פגיעה בזכויות האדם. ייתכן שהקשר אחר, כגון זנות או הגירת עבודה, היה מפיק יותר אזכורים של התופעה.

1.2. היכרות נעזרת

מדד נוסף לבדיקת המודעות לנושא הוא היכרות נעזרת – שיעור המדווחים כי שמעו על התופעה לאחר אזכור שמה. 90% מהמרואיינים דיווחו כי אומנם שמעו שיש בישראל מקרים של סחר בנשים לאחר שהתופעה הוזכרה. רמת ההיכרות הנעזרת את תופעת הסחר בנשים נמוכה מזו של רמת ההיכרות עם נושא האלימות במשפחה (97.5%), דומה לזו של ניצול עובדים זרים (כ-89%) וגבוהה מזו של הסחר באיברים (82%). הערבים בקרב המרואיינים שמעו על התופעה פחות מהיהודים.

האם שמעת או לא שמעת שיש בישראל מקרים של...?

שיעור המדווחים כי שמעו על –	כלל המדגם	יהודים	ערבים	עולים ממדינות מחבר	גברים יהודים	נשים יהודיות
סך הכול	N=615	N=528	N=87	N=101	N=255	N=272
אלימות במשפחה	97.5%	97.6%	96.6%	93.1%	97.7%	97.5%
סחר בנשים	90.0%	92.7%	74.0%	92.8%	95.1%	90.5%
ניצול עובדים זרים	88.6%	91.5%	71.2%	91.6%	92.2%	90.7%
סחר באיברים	81.6%	84.1%	66.6%	76.4%	83.4%	84.7%

יש לשער כי לא כל מי שהשיב בחיוב על השאלה שבדקה את ההיכרות הנעזרת עם התופעה אומנם שמע עליה. לכן, בשלב הבא התבקשו המרואיינים להוכיח את היכרותם.

1.3. היכרות מוכחת

ההיכרות המוכחת נבדקה באמצעות שאלה פתוחה, שבה התבקשו המרואיינים: אנא, פרט כל מה ששמעת או מה שידוע לך על תופעת הסחר בנשים. אפשר להשיב כמה תשובות, ולכן הסך הכול אינו מסתכם ל-100%.

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים ממדינות מחבר	ערבים	יהודים	כלל המדגם		
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	סך הכול	
26.2%	24.2%	11.7%	9.3%	25.2%	22.9%	הבאת נשים מחבר המדינות/ ממזרח אירופה	1
25.8%	25.4%	13.8%	7.9%	25.7%	23.2%	הברחת נשים מחו"ל	2
10.2%	12.2%	6.0%	7.6%	11.1%	10.6%	הברחה דרך מצרים	3

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם		
14.4%	19.9%	8.0%	8.8%	17.3%	16.1%	מכירת נשים לזנות/ מיד ליד/ נסחרות	4
10.0%	11.7%	3.8%	7.1%	10.8%	10.3%	מכריחים אותן לעבוד בזנות	5
24.1%	31.9%	10.2%	8.2%	27.8%	25.0%	העסקת נשים בזנות/ כנערות ליווי	6
4.2%	4.8%	1.8%	----	4.5%	3.9%	עבדות/ שפחות מין	7
6.8%	8.7%	1.9%	----	7.7%	6.6%	עינוי/ אונס/ השפלות/ תת-תנאים/ רצח	8
12.1%	9.6%	7.4%	2.1%	10.9%	9.6%	כולאים/ לוקחים מהן דרכונים	9
5.6%	5.5%	8.7%	1.5%	5.5%	5.0%	לא חוקי/ שלילת זכויות	10
11.0%	12.1%	8.3%	8.0%	11.5%	11.0%	ניצול כספי: סכומים זעומים/ חיוב הנשים בעבור הוצאות הבאתן לארץ	11
23.5%	15.9%	28.5%	9.4%	19.8%	18.3%	הובאו במרמה: מבטיחים להן עבודה אחרת	12
2.2%	0.4%	---	----	1.3	1.1%	חטיפה	13
2.1%	0.8%	2.5%	----	1.5	1.3%	הבאת נשים לצורך נישואין/ מכריחים אותן להתחתן	14
1.5%	0.8%	0.8%	6.6%	1.1%	1.9%	בחירתן החופשית – הגיעו מרצונן/ בחרו במקצוע	15
0.7%	0.3%	1.7%	1.6%	0.5%	0.7%	אחר	16
19.0%	15.8%	38.5%	37.4%	17.4%	20.2%	לא שמעו/ לא יודע	
77%	82%	57%	54%	79%	76%	סך הכול - היכרות מוכחת (תשובות 1-13)	

סך כל ההיכרות המוכחת (תשובות 1-13): 76% מכלל המרואיינים. מהתשובות עולה כי ערבים (54%) ועולים (57%) מכירים את התופעה פחות מיהודים ותיקים, וכי גברים יהודים (82%) מכירים אותה יותר מנשים יהודיות (77%). 20% מכלל המרואיינים ו-38.5% ו-37% מהעולים ומהערבים, בהתאמה, השיבו כי לא שמעו על התופעה/ אינם יודעים לציין פרטים על אודותיה.

המסקנה: למרות רמת הבולטות הנמוכה של תופעת הסחר בנשים בתודעה בהקשר של פגיעה בכבוד האדם וחירותו, כשמזכירים את התופעה, רוב הציבור, בעיקר האוכלוסייה היהודית הוותיקה, מכיר אותה, שמע עליה ויודע לציין פרטים על אודותיה.

שני ממדים בולטים באפיון התופעה בתודעת הציבור:

- זהותן הלאומית של הנשים קורבנות הסחר ודרך הבאתן/ הברחתן: (תשובות 1–3): סך הכול 51% מכלל המרואיינים;
- היחס כלפי הנשים קורבנות הסחר – כפייה/ השפלה/ ניצול/ רמאות: (תשובות 4, 5, 7–13): סך הכול 54.2% מכלל המרואיינים.
פירוט מלא של התשובות – בשאלה 6 בנספח.

2. התפיסות והאמונות בנושא הסחר בנשים

בסקר נבדקו ממדים שונים של מערכת התפיסות והאמונות בציבור הישראלי בכל הקשור לתופעת הסחר בנשים – הערכת היקפה, תפיסת ה"טבעיות" שלה, המובחנות שלה מתופעת הזנות ותפיסת המעורבים בה – הסוחרים, הנשים הנסחרות והלקוחות.

2.1. הערכת היקף התופעה והעמדה בשאלת "טבעיותה"

תופעת הסחר בנשים מתקיימת בתחום האסור, ולכן, מטבע הדברים, אין נתון רשמי על היקפה. קיימות הערכות שונות של מספר הנשים הנמצאות בישראל בהקשר של סחר בנשים. ההערכה של המשטרה ושל גורמים רשמיים אחרים היא 1,000–3,000 נשים. ארגוני זכויות אדם העריכו בעבר כי נתונים אלו הם של מספר הנשים המובאות מדי שנה, ולא מספרן הכולל של הנשים קורבנות הסחר. עורך-דין המייצג סוחרים נשים ציין לפני ועדת החקירה הפרלמנטרית כי 6,000 נשים מובאות מדי שנה לארץ לצורך עיסוק בזנות.²⁷

הערכות המרואיינים בסקר אינן שונות בהרבה מהערכות הגורמים העוסקים בנושא. ההערכות השכיחות היו בין 1,000 ל-3,000 ובין 3,000 ל-10,000 (סך הכול כ-40% מהמדגם, שנחלקו בין שתי קטגוריות התשובה בחלקים דומים). רק מעטים נקבו במספר גדול מ-10,000. הערבים נקבו במספרים גבוהים יותר מהיהודים, והגברים היהודים יותר מהנשים היהודיות.

תופעת הסחר בנשים היא קנייה ומכירה של נשים והעברתן ממדינה למדינה לצורך עיסוק בזנות. נסה להעריך, בבקשה, כמה זונות נמצאות היום בישראל כתוצאה מתופעה זו?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=268 100.0%	N=226 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
1.9%	0.8%	----	5.4%	1.4%	1.9%	עשרות בודדות, פחות מ-100
11.6%	8.0%	10.2%	9.2%	9.9%	9.8%	יותר מ-100, עד 500
20.0%	14.3%	16.3%	8.5%	17.2%	15.9%	יותר מ-500, עד 1,000
20.0%	21.4%	18.6%	14.1%	20.7%	19.7%	יותר מ-1,000, עד 3,000
15.4%	23.2%	18.5%	29.9%	19.3%	20.8%	יותר מ-3,000, עד 10,000
3.8%	4.8%	6.2%	5.8%	4.3%	4.5%	יותר מ-10,000
27.3%	27.5%	30.3%	27.2%	27.3%	27.3%	לא יודע

²⁷ פרוטוקול ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים, מס' 28, 18 ביוני 2002.

2.2. תפיסת קווי הדמיון וההבדל בין זנות כחלק מתופעת הסחר בנשים לבין זנות "רגילה"

קיימות הגדרות וגישות שונות בדבר הדמיון והשוני בין זנות כחלק מהסחר בנשים לבין זנות "רגילה". ההבדל בין הגישות הוא בשאלת "הרצון החופשי", כלומר, בשאלה אם אפשר לבחור בזנות כעיסוק מתוך רצון חופשי. לפי הגישה המכונה "neo-abolitionist", כל זנות משעבדת את הנשים לשליטה גברית ומעתיקה את דפוסי הדיכוי ויחסי הכוח הכלכליים-חברתיים שבחברה הפטריאכלית. הזנות, לפי גישה זו, היא עבדות מודרנית של נשים ופגיעה בזכויות האדם שלהן, ולפיכך אין הבדל בין זנות "רגילה" ובין זנות שהיא חלק מהסחר בנשים. מנגד, תפיסה אחרת רואה בזנות עיסוק לגיטימי במסגרת האוטונומיה של אשה על גופה, ובנשים הבוחרות מרצון החופשי לעסוק בזנות היא רואה "עובדות מין", ולא פרוצות. גישה זו אינה רואה בעוסקות בזנות קורבנות, אלא נשים עובדות שיש לדאוג לזכויותיהן, לבריאותן ולביטחונן.²⁸

האם הציבור בישראל מבחין בין זנות רגילה לבין זנות שהיא חלק מתופעת הסחר בנשים?

האם אתה רואה הבדל – או שאין הבדל לדעתך, בין עיסוק בזנות שמקורה בסחר בנשים לבין עיסוק בזנות של נשים אחרות?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=226 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
26.3%	27.1%	23.8%	34.8%	26.8%	27.9%	אין הבדל, שתי התופעות דומות
63.6%	64.8%	53.2%	46.4%	64.1%	61.6%	יש הבדל בין שתי התופעות
10.1%	8.2%	23.0%	18.7%	9.2%	10.5%	לא יודע

מהסקר עולה כי התפיסה השכיחה היא כי יש הבדל בין זנות "רגילה" ובין זנות שהיא חלק מתופעת הסחר בנשים (כ-62%).

תפיסה זו נפוצה יותר בקרב היהודים מאשר בקרב הערבים (ההבדל בין ותיקים לעולים אינו מובהק). אין הבדל בין נשים לגברים יהודים בתפיסת הדמיון או השוני בין זנות "רגילה" לבין זנות כחלק מתופעת הסחר בנשים.

המרוואיינים התבקשו לפרט מהם קווי הדמיון או השוני, בהתאם לתשובתם.

²⁸ נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר, סחר נשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003, עמ' 13-14.

מה הדמיון בין התופעות? שאלה פתוחה. הופנתה ל-27.9% מהמרואיינים, שהשיבו כי אין הבדל בין העיסוק בזנות בכלל לבין העיסוק בזנות כחלק מתופעת הסחר בנשים. כל מרואיין היה יכול לענות עד שתי תשובות, ולכן הסך הכול אינו 100%

	נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
	N=71 100.0%	N=69 100.0%	N=24 100.0%	N=30 100.0%	N=141 100.0%	N=172 100.0%	
1	31.9%	43.7%	7.4%	56.9%	37.4%	40.9%	העיסוק בזנות
2	11.4%	6.5%	9.5%	13.5%	8.9%	9.7%	חטא, לא מוסרי
3	4.8%	9.0%	6.6%	-----	6.8%	5.6%	נעשה בכפייה/ בכוח
4	2.2%	6.0%	6.4%	-----	4.0%	3.3%	הרצון החופשי לעבוד בזנות - כל הזמן או רק בהתחלה
5	8.3%	8.7%	28.7%	13.7%	8.4%	9.4%	דמיון במטרה
6	20.9%	17.2%	30.2%	6.5%	19.0%	16.8%	מכירת הגוף/ בשביל כסף
7	6.5%	2.9%	-----	2.2%	5.4%	4.8%	היחס אליהן דומה/ ניצול
10	5.4%	6.5%	----	----	5.9%	4.9%	נואשות/ חוסר ברירה
11	1.1%	3.1%	4.2%	----	2.1%	1.7%	הסחר קיים בשני המקרים
	6.3%	5.8%	9.6%	6.4%	6.0%	6.1%	לא יודע

קו הדמיון הבולט שצוין על-ידי המיעוט הסבור כי שתי התופעות דומות הוא העיסוק בזנות (41% מהסבורים ששתי התופעות דומות), ואחריו מכירת הגוף תמורת כסף (17%).

מה ההבדל בין התופעות? שאלה פתוחה. הופנתה ל 61.6% מהמראיינים, שהשיבו כי יש הבדל בין העיסוק בזנות לבין הסחר בנשים. כל מראיין היה יכול לענות עד שתי תשובות, ולכן הסך הכול אינו 100%

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=173 100.0%	N=165 100.0%	N=54 100.0%	N=40 100.0%	N=338 100.0%	N=378 100.0%	
87.4%	87.4%	69.8%	64.0%	87.4%	84.9%	ה"רצון החופשי" – עיסוק בזנות הוא מרצון וזנות סחר היא בכפייה
5.2%	5.1%	11.2%	5.6%	5.1%	5.2%	ניצול כספי ורמייה בסחר: הבדלים בשכר/ בתנאים
4.1%	7.4%	16.4%	-----	5.7%	5.1%	העוסקים בסחר מעולם הפשע, שימוש באלמות, סרסורים
0.4%	0.6%	1.2%	-----	0.5%	0.4%	הסחר הוא פגיעה בכבוד האשה
1.9%	3.3%	5.0%	-----	2.6%	2.3%	הסחר עצמו: בסחר יש העברה של האשה מיד ליד ובזנות אין
5.4%	4.1%	9.9%	7.3%	4.7%	5.0%	הבדלים במניע: המניע של הנסחרות הוא ניסיון להיחלץ ממצב כלכלי גרוע, ואילו המניע לזנות הוא חינוך לקוי
1.5%	0.6%	-----	-----	1.1%	1.0%	הבדלים בין נשים מיובאות למקומיות
-----	1.2%	1.9%	-----	0.6%	0.5%	הבדלים בחשיפה: הישראליות מוכרות ולכן צריכות להסתתר, ואילו נשים מחו"ל לא צריכות, כי לא מכירים אותן

ההבדל הנתפס כבולט ביותר בין שתי התופעות הוא בבחירה החופשית: 85% מהסבורים שיש הבדל בין זנות לבין סחר בנשים סבורים שהעוסקות בזנות עושות זאת מבחירה/ מרצון חופשי, ואילו העיסוק בזנות כחלק מתופעת הסחר בנשים נעשה בכפייה. הסוברים כך הם **52% מכלל המדגם**. מהסקר עולה כי הציבור רואה את הנשים הנסחרות, בניגוד לזונות, כקורבנות של כפייה, אלימות, פשע, רמאות, ניצול, תנאים גרועים, ואילו כלפי הזונות הישראליות מופעלת גישה מוסרנית – "חינוך לקוי" נתפס כהסבר לבחירתן החופשית, לפי אותה תפיסה, בעיסוק זה.

גם רוב המראיינים הערבים ציינו כי הם מבחינים בין זנות "רגילה" לבין זנות שהיא חלק מתופעת הסחר בנשים על-פי מידת הרצון החופשי, אולם בשיעורים נמוכים בהשוואה ליהודים (64% מול 87%, בהתאמה). 19% מהמראיינים הערבים שמצאו הבדל בין התופעות ציינו כי אינם יודעים לפרט, בהשוואה ל-1% בלבד מהיהודים.

המרואיינים מקרב העולים מחבר המדינות ציינו אף הם כי הם מבחינים בין שתי התופעות לפי מידת הרצון החופשי, אולם בשיעור נמוך יותר (70%) בהשוואה לוותיקים. מנגד, שיעור גבוה יותר בקרב העולים, בהשוואה לוותיקים, ציינו כי הם מבחינים בשוני בין שתי התופעות לפי **מידת הפגיעות** של הנשים הנסחרות: האלימות של הסרסורים, הניצול והרמאות הכספית, וכן תנאי החיים הקשים שהביאו את הנשים לעסוק בזנות.

לסיכום: למרות הדמיון הנתפס בעיסוק עצמו, עולה מהסקר כי רוב הציבור נוטה להבחין בין זנות כחלק מתופעת הסחר בנשים לבין זנות "רגילה". הקו המבחין הוא **הרצון החופשי**. רצון זה מיוחס לעוסקות בזנות, ולא לנשים הנסחרות, ולפיכך העוסקות בזנות נתפסות כבעלות יותר אוטונומיה.

2.3. תפיסת המשתתפים בסחר בנשים: הסוחרים, הנשים והלקוחות

ה"היצע" של הנשים הנסחרות פוגש את ה"ביקוש" של גברים לשירותי מין. סוחרים הנשים והסרסורים הם החוליה המקשרת בין ההיצע לביקוש.²⁹ כיצד רואה הציבור הישראלי כל אחד מאלה?

בתופעת הסחר בנשים מעורבים סוחרים הנשים, הנשים הנסחרות והלקוחות. איזה תיאור הכי מתאים לכל אחד מהם, לדעתך – פושע, משתף פעולה או קורבן?

(כלל המדגם N=615)

הלקוחות	הנשים	סוחרים הנשים	
20.2%	5.2%	86.9%	פושע
40.5%	13.4%	4.8%	משתף פעולה
5.8%	56.8%	1.1%	קורבן
21.2%	1.5%	1.4%	אף אחד מאלה
4.2%	0.3%	1.9%	פושע ומשתף פעולה
0.7%	2.7%	0.4%	פושע וקורבן
1.4%	15.6%	-	משתף פעולה וקורבן
1.6%	2.5%	1.8%	הכול
4.4%	2.1%	1.7%	לא יודע

היחס לסוחרים הוא חד-משמעי – הם נתפסים כמעט רק כפושעים – 87% מהמרואיינים.

²⁹ נעמי לבנקרון ויוסי דהאן, אשה עוברת לסוחר, סחר נשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה", מרכז פמיניסטי חיפה ומרכז "אדוה", עמ' 31.

הנשים נתפסות אומנם בעיקר כקורבן (כ-57% מהמדגם – "רק" קורבן), אך חלק לא מבוטל מהמרואיינים ציינו כי הם רואים בנשים משתפות פעולה: 13% מהמרואיינים בחרו להגדירן משתפות פעולה ועוד כ-16% הגדירו אותן גם קורבנות וגם משתפות פעולה. כ-5% ציינו כי הם רואים את הנשים פושעות, ובסך הכול – **מיעוט לא מבוטל, קרוב ל 40% מהמרואיינים מייחסים לנשים רק/ גם ממד אקטיבי – בעיקר שיתוף פעולה, אך גם פשע.**

העמדה ביחס לגברים – הלקוחות נחלקת כלהלן: כ-40% סבורים שהם **משתפי פעולה**, 20% רואים בהם **פושעים** (ועוד 4% רואים בהם גם פושעים וגם משתפי פעולה), אך **21% סבורים שאף אחד מהתארים אינו מתאים ללקוחות.**

האם הנתונים מצביעים על יחס סלחני כלפי הלקוחות?

באופן כללי, עמדת המרואיינים מכל המגזרים כלפי המעורבים בתופעה דומה, אך קיימים הבדלים בשיעור הבוחרים בהגדרות השונות. נמצא קשר סטטיסטי מובהק בין מגזר המרואיינים לבין תפיסתם את הסוחרים: שיעור המרואיינים הערבים שצינו כי הם רואים בסוחרים פושעים נמוך מזה של היהודים, ושיעור המרואיינים העולים מחבר המדינות שהגדירו כך את הסוחרים נמוך מזה של הוותיקים. בשני המגזרים הללו גבוה יותר שיעור הרואים בסוחרים משתפי פעולה.

נמצא קשר סטטיסטי מובהק בין המגזר לבין תפיסת הנשים הנסחרות ותפיסת הלקוחות: המרואיינים הערבים ציינו כי הם סבורים שהנשים הנסחרות הן פושעות וכי הלקוחות הם פושעים בשיעורים גבוהים בהשוואה ליהודים (19% לעומת 2%, בהתאמה, בהתייחס לנשים הנסחרות ו-40% לעומת 17%, בהתאמה, בהתייחס ללקוחות).

לא נמצא הבדל בין נשים יהודיות לגברים יהודים בתפיסת הסוחרים ובתפיסת הנשים.

אשר לתפיסת הלקוחות – התפיסה השכיחה של שני המינים, בשיעור דומה, היא כי הם משתפי פעולה, אולם יש הבדל מובהק בין המינים בתפיסת הלקוחות בממדים אחרים שהוצגו בשאלה: **נשים רואות את הלקוחות כפושעים במובהק יותר מגברים** (23% לעומת 11%, בהתאמה), **ואילו יותר גברים (במובהק) רואים בלקוחות קורבנות** (7.5% מול 1.5%, בהתאמה) **או אף אחד מהתיאורים – לא פושעים, לא משתפי פעולה ולא קורבנות** (28.5% מול 20.5%, בהתאמה).

המסקנה: היחס הסלחני, יחסית, כלפי הלקוחות הוא בעיקר מצד גברים יהודים.

ראו שאלות 8, 9 ו-10 בנספח.

בסקר נבדקה מידת התמיכה בעמדה המקבלת את התופעה כ"חלק מהחיים" - בעזרת משפט שנאמר בהתייחס לזנות – "תופעה טבעית שתמיד היתה ותמיד תהיה".

האם המשפט "תופעת הסחר בנשים היא תופעה טבעית שתמיד היתה ותמיד תהיה" הוא נכון, או לא

נכון?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
25.8%	34.1%	40.6%	35.8%	29.8%	30.6%	לא נכון לגמרי
24.6%	20.6%	20.0%	8.1%	22.6%	20.6%	לא כל כך נכון
27.4%	17.2%	14.7%	23.3%	22.4%	22.6%	די נכון
16.3%	23.6%	19.8%	26.7%	19.8%	20.7%	נכון מאוד
5.9%	4.5%	4.9%	6.2%	5.4%	5.5%	לא יודע

יותר ממחצית המרואיינים (51%) שללו את המשפט, אולם שיעור המסכימים לו גם הוא גבוה יחסית – 43%. האחרים, 5.5%, השיבו שאינם יודעים. מהסקר עולה כי ערבים נוטים להסכים למשפט יותר מיהודים, ועולים מחבר המדינות יותר מיהודים ותיקים (שני הפרשים הם על גבול המובהקות הסטטיסטית). לא נמצא הבדל בין גברים לנשים בשיעור ההסכמה או ההתנגדות הכוללים למשפט, אולם יש הבדלים בעוצמת ההסכמה וגם בעוצמת ההתנגדות – שיעור הבוחרים בתשובות הקיצוניות – לגמרי לא נכון או נכון מאוד – גבוה במובהק בקרב הגברים, בהשוואה לנשים.

3. המוטרדות האישית מהתופעה ותפיסת הנזק שהיא גורמת

האם תופעת הסחר בנשים מטרידה את הציבור? כזכור, נמצא שהבולטות של התופעה בזיכרון בהקשר של פגיעה בזכויות אדם היא נמוכה. עם זאת, לאחר שהוזכרה, דיווחו רבים מאוד כי שמעו עליה, ורבים אף היו יכולים לציין פרטים נכונים וכך "להוכיח" את מודעותם. מאחר שהשאלה הישירה, אם התופעה מטרידה, מזמינה תשובות הנובעות גם מרצייה חברתית, כלומר, נטייה לענות לפי המצופה, הצגנו בשאלה גם התייחסות לנושאים נוספים, כדי לאפשר בדיקה ההשוואתית.

3.1 האם הציבור מוטרד מתופעת הסחר בנשים?

תן ציון בין 1 ל-10 למידה שקיום התופעה בישראל מטריד אותך, כאשר 1 מציין "לא מטריד כלל", 10 מציין "מטריד מאוד" והשאר הן דרגות ביניים (השאלה הופנתה למרואיינים ששמעו על כל אחת מהתופעות).

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם		
8.69 * N=264 (2.01)	7.97 N=249 (2.31)	=7.89 N=90 (2.70)	=8.31 N=84 (2.36)	8.34 N=514 (2.19)	8.34 N=598 (2.21)	ממוצע המשיבים (סטיית התקן)	אלימות במשפחה

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם		
8.57 = N=246 (2.34)	8.24 n=242 (2.53)	=8.04 N=92 (2.89)	=8.26 N=64 (2.28)	8.41 n=489 (2.44)	8.39 N=554 (2.42)	ממוצע המשיבים (סטיית התקן)	סחר בנשים
7.78 = n=245 (2.68)	7.40 N=234 (2.81)	6.33* N=88 (2.98)	=7.06 N=62 (2.91)	7.60 N=480 (2.74)	7.54 N=541 (2.76)	ממוצע המשיבים (סטיית התקן)	ניצול עובדים זרים
7.96 * n=223 (2.55)	7.38 N=205 (2.90)	^8.16 N=70 (2.88)	*6.71 N=58 (3.18)	7.68 N=429 (2.73)	7.57 N=487 (2.81)	ממוצע המשיבים (סטיית התקן)	סחר באיברים

בדיקת מובהקות ההפרשים בין ותיקים לעולים, בין נשים לגברים (בקרב היהודים) ובין ערבים ליהודים.

מקראה: * הפרש מובהק סטטיסטית

^ הפרש על גבול המובהקות הסטטיסטית

= ההפרש אינו מובהק וגם אינו קרוב למובהקות

המידה שבה מוטריד הציבור מתופעת הסחר בנשים היא גבוהה – ציון ממוצע 8.4 על סולם בן 10 דרגות. רמת המוטרידות מתופעת הסחר בנשים דומה לרמת המוטרידות מאלימות במשפחה וגבוהה מזו שנגרמת מניצול עובדים זרים ומהסחר באיברים.

המרוואיינים מכל המגזרים שנבדקו – יהודים, ערבים, עולים, גברים ונשים – ציינו כי הם מוטרידים מתופעת הסחר בנשים במידה דומה. נשים יהודיות מוטרידות מאלימות במשפחה ומהסחר באיברים יותר מגברים יהודים, עולים מוטרידים מניצול העובדים הזרים פחות מוותיקים, ואילו הסחר באיברים מטריד את הערבים פחות מאשר את היהודים.

מרוואיינים שצינו כי הם סבורים שבישראל לא נשמרים כבוד האדם וחירותו (ראו סעיף 1.1) מוטרידים מכל תופעה יותר מאלה שאינם סבורים כך.

ראו שאלה 5 בנספח.

3.2. הערכת הנזק שהתופעה גורמת

רוב הציבור (74%) סבור שתופעת הסחר בנשים גורמת לישראל נזק רב מאוד (48.5%) או נזק די רב (26%).

האם תופעת הסחר בנשים גורמת נזק לישראל, או שאינה מזיקה?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
47.8%	45.6%	22.8%	59.9%	46.7%	48.5%	נזק רב מאוד
27.7%	27.4%	26.9%	13.1%	27.7%	25.7%	נזק די רב
13.4%	15.3%	26.2%	17.4%	14.3%	13.4%	נזק מועט
5.9%	8.0%	15.8%	8.8%	6.9%	7.2%	כלל לא
4.6%	3.6%	8.4%	10.7%	4.4%	5.3%	לא יודע/ לא השיב

הערבים מחמירים בהערכת הנזק בהשוואה ליהודים, ואילו העולים מחבר המדינות ממעיטים בהערכת הנזק שהתופעה גורמת לישראל בהשוואה לוותיקים. לא נמצא הבדל בין נשים יהודיות לגברים יהודים בהערכת הנזק.

אילו נזקים נגרמים לדעתך לישראל כתוצאה מהסחר בנשים? שאלה פתוחה, שהופנתה רק למי שהשיב על השאלה הקודמת כי התופעה גורמת נזק רב מאוד, נזק די רב או נזק מועט. אפשר להשיב כמה תשובות, ולכן הסך הכול אינו מסתכם ל-100%.

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=242 100.0%	N=225 100.0%	N=76 100.0%	N=70 100.0%	N=468 100.0%	N=538 100.0%	
57.2%	59.5%	70.9%	36.0%	58.4%	55.5%	שם רע/ תדמית רעה למדינה
27.4%	24.1%	47.8%	16.4%	26.0%	24.7%	נזק מוסרי/ נזק ערכי
17.4%	19.4%	30.6%	21.0%	18.3%	18.7%	פגיעה בתחום הכלכלי- חברתי/ הרחבת הפערים
14.9%	22.7%	10.9%	9.5%	18.6%	17.4%	עלייה ברמת הפשיעה/ פרוטקשן/ מאפיה/ עולם תחתון
8.2%	6.3%	10.4%	36.1%	7.3%	11.0%	מחלות
8.4%	3.9%	4.6%	15.8%	6.2%	7.5%	פגיעה במשפחה/ הרס הנישואים
8.5%	4.0%	5.8%	5.4%	6.3%	6.2%	פגיעה בנשים: ניצול נשים/ פגיעה במעמד האשה/ התעללות בנשים
5.8%	5.0%	3.4%	3.1%	5.6%	5.3%	לא אנושי/ פגיעה בכבוד האדם ובחירותו
5.0%	3.6%	5.1%	6.3%	4.3%	4.5%	פגיעה בתחום החינוכי/ בנוער
2.4%	4.3%	2.5%	-----	3.3%	2.9%	מדינת העולם השלישי

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים ממדינות מחבר	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
1.9%	2.4%	2.2%	2.1%	2.1%	2.1%	פגיעה בתחום התרבותי
1.5%	2.6%	0.9%	1.0%	2.0%	1.9%	פגיעה בדת: חטא הגורם לפיגועים/ פגיעה בנפש / פגיעה בעולם התורה
2.3%	1.9%	-----	-----	2.1%	1.8%	פגיעה בתיירות
1.4%	1.7%	6.6%	----	1.5%	1.3%	פגיעה בתחום המדיני

רוב המרואיינים (55%) ציינו באופן בלתי נעזר את הנזק התדמייתי – הפגיעה בתדמיית המדינה. נזקים נוספים שהוזכרו בשכיחות גבוהה הם, לפי סדר השכיחות: פגיעה מוסרית-ערכית (כ-25%), וכן – פגיעה בכבוד האדם, שציינו 5%, נזק כלכלי-חברתי, פגיעה ומחלות. המרואיינים הערבים ציינו בשיעורים גבוהים יותר מהיהודים את הפגיעה במשפחה ואת המחלות, ופחות את הנזק התדמייתי והמוסרי-ערכי. תשובות הגברים היהודים והנשים היהודיות דומות, אבל יותר גברים הזכירו את הפשע, ויותר נשים הזכירו את הנושא הפנים-משפחתי – פגיעה במשפחה ואלימות נגד נשים.

ראו שאלה 15 בנספח.

3.3. הממד המוסרי-ערכי: פגיעה בכבוד האדם ובחירותו ובדמותה המוסרית של המדינה

זכור, נבדקה תופעת הסחר בנשים בסקר זה בהקשר של זכויות האדם. בתחילת השאלון, לפני שהובהר למרואיינים כי הסקר עוסק בנושא הסחר בנשים, נבדקה תפיסת הציבור את מצב זכויות האדם בישראל, כדלהלן:

האם בישראל נשמרים – או לא נשמרים, לדעתך, כבוד האדם וחירותו?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים ממדינות מחבר	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615	סך הכול
4.1%	8.9%	5.8%	17.2%	6.4%	8.0%	נשמרים במידה רבה מאוד
35.2%	42.6%	35.5%	36.7%	38.9%	38.6%	נשמרים במידה די רבה
46.0%	37.6%	47.7%	31.8%	41.9%	40.5%	נשמרים במידה מועטה
12.1%	8.9%	8.6%	12.8%	10.6%	10.9%	אינם נשמרים כלל

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
2.5%	1.9%	2.4%	1.5%	2.2%	2.1%	לא יודע/ לא השיב

מהסקר עולה כי הציבור נחלק באופן שווה כמעט בין הסבורים שערכי כבוד האדם וחירותו נשמרים במדינת ישראל במידה רבה מאוד או במידה די רבה, לבין הסבורים שערכי כבוד האדם וחירותו נשמרים במדינת ישראל במידה מועטה או אינם נשמרים בה כלל. המרואיינים מקרב הגברים היהודים ציינו כי הם סבורים שזכויות האדם נשמרות בישראל בשיעורים גבוהים יותר במובהק בהשוואה למרואיינות מקרב הנשים היהודיות. המרואיינים הערבים נטו להסכים יותר מהמרואיינים היהודים כי זכויות האדם בישראל נשמרות, אולם ההפרש בין שתי הקבוצות אינו מובהק סטטיסטית.

ניתוח הפרופיל הסוציו-דמוגרפי של הסבורים כי בישראל לא נשמרים ערכי כבוד האדם וחירותו מעלה כי, בניגוד לדימוי המצופה, נמצא בהם ייצוג יתר של בעלי זיקה מסורתית לדת ושל בעלי השכלה נמוכה (עד 11 שנות לימוד) ורמת הכנסה נמוכה (לא נמצא קשר למוצא ולמצב המשפחתי).

השאלה אם תופעת הסחר בנשים פוגעת בדמותה המוסרית של המדינה נבדקה באופן ישיר, כדלהלן:

האם נכון – או לא נכון, שהסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
15.4%	10.8%	57.6%	13.0%	13.1%	13.1%	לגמרי לא נכון
3.7%	3.2%	8.0%	7.3%	3.4%	4.0%	לא כל כך נכון
16.9%	13.5%	10.1%	18.6%	15.2%	15.7%	די נכון
61.0%	70.9%	21.3%	60.2%	65.9%	65.1%	נכון מאוד
3.0%	1.6%	3.0%	0.9%	2.3%	2.1%	לא יודע

רוב המרואיינים, קרוב לשני שלישים מהם, אמרו כי הם מסכימים מאוד עם הקביעה שהסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל. בניגוד לדעת האוכלוסייה הוותיקה ולדעת הערבים, השיבו רוב העולים (58%), כי הם סבורים שהמשפט האומר שהסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל לגמרי אינו נכון. הגברים היהודים הביעו הסכמה עם המשפט הזה בשיעור גבוה יותר מהנשים היהודיות.

3.4. הקשר בין הפגיעה בכבוד האדם ובחירותו לבין דמותה המוסרית של המדינה

בדיקת הקשר בין שתי השאלות: האם בישראל נשמרים – או לא נשמרים, לדעתך, כבוד האדם וחירותו, והאם נכון – או לא נכון, שהסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל, מעלה שהקשר בין שתי השאלות הפוך מהמצופה: דווקא בעיני המבקרים את המידה שבה נשמרים ערכי כבוד האדם וחירותו בישראל תופעת הסחר בנשים נתפסת כפחות פוגעת בדמותה המוסרית של המדינה, מאשר בעיני הסבורים כי ערכים אלה נשמרים בישראל.

בישראל לא נשמרים ערכי כבוד האדם וחירותו N= 315 100.0%	בישראל נשמרים ערכי כבוד האדם וחירותו N= 285 100.0%	
77.5% >	84.6%	הסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל
20.3%	14.0%	הסחר בנשים אינו פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל
2.2%	1.4%	לא יודע

בפרק הראשון של החלק העוסק בעיקרי הממצאים הצבענו על כך שתופעות הפוגעות בתושבי ישראל זכו ליותר אזכור מתופעות הפוגעות בזרים בתשובות המרואיינים כאשר התבקשו לציין באופן בלתי נעזר תופעות הפוגעות בכבוד האדם ובחירותו.

כזכור, רק 9% מהמרואיינים הזכירו באופן בלתי נעזר את תופעת הסחר בנשים בהקשר של פגיעה בזכויות האדם. בשאלה אחרת, כשהתבקשו המרואיינים לציין באופן בלתי נעזר את הנזקים שהתופעה גורמת לישראל, רק כ-5% מהם הזכירו במפורש את הפגיעה בזכויות האדם. לעומת זאת, כ-25% מהמרואיינים ציינו באותה שאלה כי התופעה פוגעת בדמותה המוסרית של המדינה (ראו סעיף 3.2).

המסקנות העולות מהממצאים שהוצגו בפרק זה הן אלה:

- **כבוד האדם וחירותו ודמותה המוסרית של המדינה אינם מושגים חופפים בתודעה של האוכלוסייה בישראל.**
- **הסחר בנשים מתקשר בתודעת הציבור לחוסר מוסר יותר מאשר לזכויות האדם.**

4. הערכת הטיפול בתופעת הסחר בנשים

4.1. הערכת טיפול המדינה וטיפול המשטרה בתופעה

בסקר נבדקה הערכת הציבור את טיפול המדינה ואת טיפול המשטרה בתופעת הסחר בנשים, בשאלות האלה:

האם הטיפול של המדינה בסוחרי הנשים רך מדי, קשה מדי או במידה הנכונה, כמו שצריך?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר המדינות	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
72.2%	78.6%	71.4%	55.9%	75.3%	72.6%	הטיפול רך מדי
-----	0.8%	9.6%	21.3%	0.4%	3.4%	הטיפול קשה מדי
6.2%	4.6%	19.0%	7.6%	5.4%	5.7%	הטיפול הוא במידה הנכונה, כמו שצריך
19.9%	15.0%	----	12.8%	17.5%	16.8%	לא יודע
1.8%	1.0%	-----	2.3%	1.4%	1.5%	לא השיבו

מהסקר עולה כי רוב הציבור (73% מהמרוויינים) סבור שהטיפול של המדינה בסוחרי הנשים הוא רך מדי. בכל קבוצת אוכלוסייה שנבדקה נמצא כי הרוב סבור כך, אולם בקרב המרוויינים הערבים נמצאה קבוצה לא מבוטלת שציינה כי היא סבורה שהטיפול של המדינה בסוחרי הנשים קשה מדי (21%, לעומת פחות מ-0.5% בקרב היהודים). 19% מהעולים מחבר המדינות השיבו כי הם סבורים שהטיפול הוא במידה הנכונה, וכ-10% טענו שהוא קשה מדי. שיעור זה גבוה בהרבה משיעור המשיבים כך בכלל המרוויינים מהאוכלוסייה היהודית, שחלק גדול מהם (17.5%) נמנעו מלהביע עמדה בנושא. לא נמצא הבדל בדפוס התשובות לפי מגדר באוכלוסייה היהודית.

ההבדלים בין המרוויינים הערבים למרוויינים היהודים ובין המרוויינים העולים למרוויינים מקרב האוכלוסייה היהודית הוותיקה מתחדדים בהערכת טיפול המשטרה.

האם המשפט: "המשטרה מטפלת בסוחרי הנשים ביד רכה מדי" הוא נכון, או לא נכון?

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=226 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
14.9%	10.9%	57.5%	21.4%	12.9%	14.1%	לגמרי לא נכון
6.5%	5.7%	10.1%	7.9%	6.1%	6.4%	לא כל כך נכון
13.0%	17.4%	8.7%	19.4%	15.1%	15.7%	די נכון

נשים יהודיות	גברים יהודים	עולים מחבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
44.2%	50.7%	10.6%	36.9%	47.4%	45.9%	נכון מאוד
21.3%	15.4%	13.0%	14.3%	18.4%	17.8%	לא יודע

מהסקר עולה כי רוב הציבור היהודי מסכים עם הדעה שטיפול המשטרה בסוחרי הנשים הוא רך מדי, ואילו רוב העולים (57.5%) מתנגדים מאוד לקביעה זו. גם עמדת הערבים בעניין טיפול המשטרה בסוחרי הנשים שונה במובהק מזו של היהודים: כ-30% מהמרוויינים הערבים השיבו כי הם מתנגדים לקביעה זו, לעומת 19% מהיהודים.

לא נמצא הבדל מובהק בין נשים וגברים בקרב היהודים בתשובה על שאלה זו.

4.2 תפיסת הטיפול הרצוי

מה דעתך על כל אחת מהשיטות האלה לטיפול בסחר בנשים למטרות זנות – האם אתה בעד, או נגד?

הנתונים לכלל המדגם N=615	גירוש הנשים קורבנות לארצותיהן	מאבק בסוחרי הנשים והענשתם	מיסוד הזנות, כלומר הסדרת העיסוק ופיקוח של המדינה על העוסקות בתחום, בנושאים כמו בריאות, תנאי עבודה, מיסוי ועוד
מאוד בעד	56.9%	87.6%	38.3%
די בעד	25.6%	7.4%	21.5%
די נגד	6.7%	1.6%	8.1%
מאוד נגד	6.0%	2.0%	24.3%
לא יודע	4.8%	1.4%	7.9%

כפי שאפשר לראות, הענשת סוחרי הנשים זכתה בסקר לתמיכה גורפת בדעת הקהל (כ-88%). נמצא כי גם רוב הערבים תומכים מאוד בשיטה זו של מאבק בתופעה, אולם בשיעורים נמוכים במובהק מהיהודים (70% לעומת 90%). לא נמצאו הבדלים בין הקבוצות האחרות בעוצמת התמיכה במאבק בסוחרי הנשים. רוב הציבור (57%) תומך מאוד גם בגירוש הנשים קורבנות הסחר לארצותיהן. אין הבדל בין קבוצות האוכלוסייה בעוצמת התמיכה בגירוש. אשר למיסוד הזנות, אפשרות שהועלתה בסקר זה כאחת הדרכים לטיפול בסחר בנשים, נמצא אומנם רוב, כ-60%, התומך בכך מאוד (38%) או די תומך בכך (21.5%), אך גם חלקם של השוללים אינו קטן (32%). נוסף על כך, כ-85% מהמרוויינים מנעו מלהביע עמדה. רוב הערבים השיבו כי הם מתנגדים למיסוד הזנות – שיעור ההתנגדות באוכלוסייה זו נמצא גבוה במובהק מזה של היהודים. הסקר מראה כי גברים יהודים נוטים לתמוך בשיטה זו יותר מנשים יהודיות (ההבדל הוא על גבול המובהקות הסטטיסטית).

מקורות

דוחות

- דוח הצוות הבין-משרדי להתמודדות ומעקב עם תופעת הסחר בנשים לעיסוק בזנות, 2002.
- ועדת החקירה הפרלמנטרית בנושא הסחר בנשים – דוח ביניים, 2002.
- לבנקרון נעמי ודהאן יוסי, אשה עוברת לסוחר - סחר בנשים בישראל, 2003, מוקד סיוע לעובדים זרים, "אשה לאשה" ומרכז "אדוה", 2003.
- Department of State, United States, Trafficking In Persons Report, July 2001, מתוך אתר האינטרנט של מחלקת המדינה האמריקנית, www.state.gov, תאריך כניסה: 5 באוגוסט 2003.
- Department of State, United States, Trafficking In Persons Report, June 2003, מתוך אתר מחלקת המדינה האמריקנית, www.state.gov, תאריך כניסה: 5 באוגוסט 2003.

ספרות, מאמרים וקטעי עיתונות

- הראבן אלוף, האומנם מדינת כבוד האדם?, נייר עמדה מס' 40 של המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2003.
- לבנקרון נעמי, "לחיות בין זאבים", פנים 26, עמ' 54-62.
- קמיר אורית, פמיניזם, זכויות ומשפט, הוצאת משרד הביטחון, 2002.
- קרא ברוך, "המשטרה עצרה בתל-אביב שלושה חשודים בסחר בנשים ובאינוסון", הארץ, 13 בנובמבר 2003.
- Bertone A. M., "Sexual Trafficking in Women: International Political Economy and the Politics of Sex", **Gender Issues**, 18, 2000, pp. 4-22

חקיקה ופסיקה

- בש"פ 7542/00 חנוכוב נ' מדינת ישראל, דינים עליון, כרך נח, 474.
- חוק העונשין, התשל"ז-1977, סעיף 203א.
- חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

אמנות

- Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organised Crime, 2000.

נספח

1. האם בישראל נשמרים או לא נשמרים, לדעתך, כבוד האדם וחירותו? (בהקראה)

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

2. על אילו תופעות של פגיעה בכבוד האדם או בחירותו שקורות בישראל שמעת או את/ה מכיר? ואילו

עוד? שאלה פתוחה. ניתן להשיב מספר תשובות ולכן הסך-הכל אינו מסתכם ל-100%.

סך-הכל	N=615 100.0%	N=528 100.0%	N=87 100.0%	N=101 100.0%	N=255 100.0%	N=272 100.0%
אין תופעות כאלו	1.8%	1.0%	6.4%	2.8%	1.2%	0.8%
סחר נשים	5.6%	6.3%	1.3%	-1.0%	10.6%	2.2%
זנות/רוסיות העוסקות בזנות	0.9%	1.1%	---	---	0.8%	1.2%
התעללות מינית/הטרדה מינית	1.8%	2.0%	0.9%	0.7%	1.7%	2.3%
משפחה: נשים מוכות /אלימות מינית במשפחה	3.9%	3.5%	6.8%	3.3%	2.6%	4.3%
ילדים: פגיעה מינית בילדים/התעללות בילדים / הורים מכים/סחר בילדים	2.3%	2.3%	2.1%	2.1%	2.1%	2.5%
אפליה נגד נשים/ אי שוויון זכויות בין נשים וגברים בעבודה/ אי שוויון תעסוקתי על בסיס ג'נדר	3.9%	3.8%	4.9%	3.4%	4.2%	3.4%
עוני ופגיעה בחלשים/בקבוצאות ובחד הוריות/בקשישים /בחריגים: לקיחת פנסיות/קבוצאות ילדים/מדיניות כלכלית שפוגעת בחלשים/אלימות כלפי קבוצות חלשות	10.0%	11.3%	1.6%	8.1%	10.8%	11.5%
פגיעה בזכויות העובדים/אבטלה	4.9%	5.3%	2.3%	10.5%	5.5%	5.2%
עובדים זרים: היחס כלפי עובדים זרים – ניצול עובדים זרים	5.1%	5.9%	----	----	6.9%	5.0%
אפליית בני המיעוטים/הערבים בישראל	8.2%	6.7%	17.4%	3.5%	7.1%	6.0%
ההתנהגות לפלשת'נאים	5.2%	6.1%	-----	1.0%	6.4%	5.9%
פגיעה בימין/במתנחלים /בתושבי יש"ע: חקירות שב"כ, מניעת עליה להר-הבית	0.7%	0.8%	-----	1.1%	1.3%	0.2%
פגיעה בדתיים ובערכיהם: אפליה על רקע דת/ ביקורת כלפי החרדים /פגיעה ברב עובדיה/ ברבנים/ פתיחת מסעדות בט' באב	3.9%	4.4%	1.3%	2.3%	4.3%	4.4%
כפיה דתית: פגיעה בשואפים להתגייר/אין חופש דת/נישואין אזרחיים	2.2%	2.4%	1.3%	8.5%	2.1%	2.8%

N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	סך-הכל
---	0.4%	---	----	0.2%	0.2%	איכות סביבה: זיהום אוויר/הפרעות סביבתיות/מים מזוהמים
4.7%	2.0%	8.4%	16.5%	3.4%	5.2%	אפליה על רקע עדתי/גזענות/ אפליית אתיופים
3.1%	6.0%	2.0%	----	4.5%	3.9%	התקשורת פוגעת בזכויות הפרט וצינעת הפרט: פרסום תצלומי נפגעי פיגוע/פרסום שמות חשודים
----	1.0%	----	----	0.5%	0.4%	התקשורת (התנגדות אחרת לתקשורת): תקשורת שמאלנית/תקשורת ללא פירוט
7.3%	5.3%	1.5%	----	6.3%	5.4%	דיסאינטגרציה חברתית: כל אחד לעצמו, חוסר איכפתיות/חוסר התארגנות פוליטית/יחס לא הוגן מצד החברה/
7.6%	5.0%	3.6%	12.0%	6.3%	7.1%	אלימות (כללי)/אלימות בכבישים/פגיעה נפשית/אלימות מילולית/אלימות נוער
6.8%	5.6%	7.0%	2.4%	6.2%	5.7%	שחיתות (באופן כללי)/שוחד/מרמה/הטבות לבעלי כסף/פרוטקציות/מאפיות/פושעים/חוסר יושר במשרדי הממשלה/אפליה
3.5%	7.2%	6.9%	----	5.3%	4.6%	מעצר מנהלי/ מעצר של אנשים ללא הוכחות/מעצר ללא הבאה בפני שופט
11.5%	11.2%	9.1%	----	11.3%	9.7%	חוסר אמון (אחר) במערכת החוק והענישה: חוקים לא נאכפים/ התנהגות שוטרים/משטרה /פריבילגיות לבעלי ממון בבתי המשפט/ פסיקות בית המשפט/ עונשים קלים מדי לפושעים/ אלימות בתי-משפט/תנאים בבתי-הכלא/פסיקות שפוגעות במשפחה/העונשים קלים מדי/העמדת סגורים לפושעים
2.3%	4.1%	0.8%	0.8%	3.2%	2.8%	זלזול, אטימות ואלימות של הממשלה ושל חברי הכנסת
4.5%	2.0%	3.3%	----	3.3%	2.8%	מערכת הבריאות וקופות החולים: הפרת זכויות חולה, טיפול לקוי/זלזול בחולה
0.5%	2.5%	0.9%	----	1.5%	1.3%	טרור
0.9%	---	----	----	0.5%	0.4%	סחר איברים
6.5%	7.3%	3.8%	10.8%	6.9%	7.5%	פגיעה בחופש הביטוי/זכויות אדם/כבוד אדם/חופש להפגין
1.2%	1.6%	1.0%	3.2%	1.4%	1.2%	מערכת החינוך / הנוער לא מחונך/תקציב חינוך
----	----	----	4.7%	----	0.5%	אחר
31.3%	24.5%	35.6%	32.3%	28.0%	28.6%	לא שמע/לא יודע/לא זוכר

3. ועל אילו תופעות של פגיעה בכבודן או בחירותן של נשים בישראל שמעת או אתה מכיר? ואילו עוד?

שאלה פתוחה. ניתן להשיב מספר תשובות ולכן הסך-הכל אינו מסתכם ל-100%.

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	סך-הכל
3.1%	4.2%	6.1%	8.8%	3.7%	4.4%	אין תופעות כאלו/"אפליה לטובה": נשים הן חברות כנסת/נקודת מס/חופשות לידה
5.0%	14.0%	3.1%	----	9.3%	8.0%	סחר נשים
1.7%	4.6%	----	-----	3.1%	2.7%	זנות
12.7%	9.1%	1.6%	9.1%	11.1%	10.8%	התעללות מינית/אונס
2.1%	1.4%	1.0%	7.0%	1.8%	2.5%	אוביקט מיני/שימוש בגוף נשי לפרסום
9.9%	9.5%	3.3%	----	9.7%	8.3%	הטרדה מינית
25.8%	27.1%	13.5%	12.6%	26.4%	24.4%	נשים מוכות/אלימות במשפחה/התעללות, אלימות פיזית
4.3%	4.7%	1.0%	3.8%	4.5%	4.4%	רצח נשים
1.2%	-----	0.8%	----	0.6%	0.5%	פגיעת הרפואה בגוף הנשים: כריתת אברים, מכריחים לבצע הפלות, לקבל תרופות בגיל מסוים
8.1%	3.7%	1.9%	2.1%	6.0%	5.5%	זלזול/השפלה/"לא יודעות לנהוג"/אלימות מילולית/חוסר כבוד מהבעל/פגיעה בכבוד האישה/גזענות
5.2%	2.4%	7.3%	10.5%	3.8%	4.8%	אפליה (באופן כללי) /אי שוויון/שלילת זכויות לעשות בחייהן כרצונן
37.7%	28.2%	22.3%	9.6%	33.0%	29.7%	אפליה תעסוקתית/אפליה בשכר/ אי שוויון זכויות בין נשים וגברים בעבודה/ פיטורין בזמן הריון/חוסר קידום באקדמיה/מיעוט יחסי בכנסת/נשפטות בעבודה לפי מראה חיצוני/אי שמירה על זכויות נשים עובדות
4.9%	2.1%	0.8%	-----	3.6%	3.1%	אפליה בבית-המשפט ועל-ידי זרועות אכיפת החוק: עונשים קלים לאנסים, יחס בתי המשפט לנשים גרושות, פסיקות בתי-המשפט, חוסר בתגובה משטרתית להכאת נשים

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
4.6%	5.8%	1.1%	----	5.2%	4.4%	אפליה דתית : סירוב גט ועגינות
7.0%	2.1%	5.5%	1.1%	4.6%	4.1%	פגיעה באמהות חד-הוריות
0.3%	0.4%	----	----	0.3%	0.3%	פגיעה בנשים במיגזר הערבי "כבוד המשפחה"
1.0%	1.4%	2.5%	----	1.2%	1.0%	התנגדות לנשים : אינן צנועות, צריכות לשבת בבית
0.9%	0.5%	0.8%	----	0.7%	0.6%	פגיעה בנשים במגזר החרדי
0.2%	0.5%	-----	----	0.3%	0.3%	זכויות עובדות זרות
0.2%	-----	----	----	0.1%	0.1%	פגיעה בקצבאות ילדים
23.0%	25.7%	47.2%	49.7%	24.3%	27.9%	לא שמע/לא יודע/לא זוכר/לא השיב

4. האם שמעת או לא שמעת שיש בישראל מקרים של אלימות במשפחה, סחר בנשים, ניצול עובדים זרים, סחר באיברים?

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

5. תן ציון בין 1-10, למידה בה הקיום של התופעה בישראל מטריד או לא מטריד אותך. כאשר "1" מציין כלל לא מטריד ו-"10" מטריד מאוד. השאר הן דרגות ביניים.

כלל המדגם	בישראל נשמרים כבוד האדם וחירותו	בישראל לא נשמרים כבוד האדם וחירותו	
8.34 N=598 (2.21)	8.07 N=278 (2.32)	*8.55 N=308 (2.01)	אלימות במשפחה
8.39 N=554 (2.42)	8.14 N=251 (2.53)	*8.60 N=288 (2.32)	סחר בנשים
7.54 N=541 (2.76)	6.95 N=252 (2.99)	*8.11 N=279 (2.37)	ניצול זרים עובדים
7.57 N=487 (2.81)	7.20 N=220 (2.96)	*7.87 N=254 (2.64)	סחר באברים

6. אנא, פרט כל מה ששמעת או מה שידוע לך על תופעת ה"סחר בנשים" ? (לדובב) שאלה פתוחה. ניתן להשיב מספר תשובות ולכן הסך-הכל אינו מסתכם ל-100%.

כלל המדגם	יהודים	ערבים	יוצאי חבר העמים	גברים יהודים	נשים יהודיות		
N=615 100.0%	N=528 100.0%	N=8 7	N=101 100.0%	N=255 100.0%	N=272 100.0%	סך-הכל	
1.5%	-----	10.7%	-----	-----	-----	אין תופעה כזו	00
22.9%	25.2%	9.3%	11.7%	24.2%	26.2%	הבאת נשים מברה"מ/מזרח אירופה	.01
23.2%	25.7%	7.9%	13.8%	25.4%	25.8%	הברחת נשים מחו"ל /מתאילנד/ נשים שבאות ממדינות זרות/מייבאים נשים מחו"ל	.02
10.6%	11.1%	7.6%	6.0%	12.2%	10.2%	הברחה דרך מצריים	.03
16.1%	17.3%	8.8%	8.0%	19.9%	14.4%	מכירת נשים לזנות/מעבירים אותן מיד ליד/סוחרים בהן	.04
10.3%	10.8%	7.1%	3.8%	11.7%	10.0%	מכריחים אותן לעבוד בזנות	.05
25.0%	27.8%	8.2%	10.2%	31.9%	24.1%	העסקת נשים בזנות /משתמשים בהן כנערות לווי	.06
3.9%	4.5%	----	1.8%	4.8%	4.2%	עבדות/שפחות מין	.07

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם		
6.8%	8.7%	1.9%	----	7.7%	6.6%	עינוי/אונס/השפלות/תת-תנאים/אלימות/רצח	08.
12.1%	9.6%	7.4%	2.1%	10.9%	9.6%	כולאים את הנשים/מונעים מהן ללכת / לוקחים מהן דרכונים	09.
5.6%	5.5%	8.7%	1.5%	5.5%	5.0%	לא חוקי/שלילת זכויות	10.
11.0%	12.1%	8.3%	8.0%	11.5%	11.0%	ניצול כספי: עובדות חינם/סכומים זעומים/ חיוב הנשים עבור הוצאות הבאתן לארץ	11.
23.5%	15.9%	28.5%	9.4%	19.8%	18.3%	הובאו במירמה: מבטיחים להן עבודה אחרת	12.
2.2%	0.4%	---	----	1.3	1.1%	חטיפה	13.
2.1%	0.8%	2.5%	----	1.5	1.3%	בלבול עם הבאת נשים לצורך נישואין/מכריחים אותן להתחתן	14.
1.5%	0.8%	0.8%	6.6%	1.1%	1.9%	בחירתן החופשית (הגיעו מרצונן- בכוחות עצמן /בחרו במקצוע/עובדות מרצונן)	15.
0.7%	0.3%	1.7%	1.6%	0.5%	0.7%	אחר	16.
19.0%	15.8%	38.5%	37.4%	17.4%	20.2%	לא שמעו/לא יודע	88 / 98
77%	82%	57%	54%	79%	76%	סה"כ הכרות מוכחת (תשובות 1-13)	

7. תופעת הסחר בנשים היא קנייה ומכירה של נשים והעברתן ממדינה למדינה לצורך עיסוק בזנות. נסה להעריך, בבקשה, כמה זונות, בערך, נמצאות היום בישראל כתוצאה מהסחר בנשים ?

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=268 100.0%	N=226 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
1.9%	0.8%	----	5.4%	1.4%	1.9%	עשרות בודדות, פחות ממאה
11.6%	8.0%	10.2%	9.2%	9.9%	9.8%	יותר מ 100 עד 500
20.0%	14.3%	16.3%	8.5%	17.2%	15.9%	יותר מ- 500 עד 1000
20.0%	21.4%	18.6%	14.1%	20.7%	19.7%	יותר מ 1000 עד 3000

נשים יהודיות	גברים יהודים	חבר יוצאי העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
15.4%	23.2%	18.5%	29.9%	19.3%	20.8%	יותר מ-3,000
3.8%	4.8%	6.2%	5.8%	4.3%	4.5%	יותר מ 10000
	27.5%	30.3%	27.2%	27.3%	27.3%	לא יודע

בתופעה של סחר בנשים מעורבים סוחרי-הנשים, הנשים עצמן והגברים –הלקוחות. לגבי כל גורם, ציין בבקשה איזה תיאור מבין התיאורים הבאים הכי מתאים, לדעתך ? פושע, משתף פעולה או קרבן?

8. סוחרי הנשים (המוכרים והקונים)

נשים יהודיות	גברים יהודים	חברי יוצאי העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
89.4%	89.8%	81.1%	70.4%	89.6%	86.9%	פושע
5.1%	2.9%	11.0%	9.3%	4.0%	4.8%	משתף פעולה
0.6%	1.1%	-----	3.0%	0.8%	1.1%	קרבן
1.1%	2.2%	4.0%	-----	1.6%	1.4%	אף אחד מאלה
2.1%	1.3%	4.0%	3.5%	1.7%	1.9%	פושע ומשתף פעולה
0.3%	-----	-----	2.3%	0.1%	0.4%	פושע וקרבן
-----	-----	-----	-----	-----	-----	משתף פעולה וקרבן
0.2%	0.4%	-----	10.7%	0.3%	1.8%	הכל
1.3%	2.4%	-----	0.8%	1.8%	1.7%	לא יודע

9. הנשים עצמן

נשים יהודיות	גברים יהודים	חבר יוצאי העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=268 100.0%	N=255 100.0%		N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
2.1%	3.7%	1.5%	19.2%	2.9%	5.2%	פושע
13.9%	12.9%	17.4%	13.4%	13.4%	13.4%	משתף פעולה
60.0%	58.4%	52.8%	41.8%	59.3%	56.8%	קרוב
2.5%	1.4%	2.2%	----	1.7%	1.5%	אף אחד מאלה
-----	0.4%	-----	0.8%	0.2%	0.3%	פושע ומשתף פעולה
2.5%	1.8%	0.8%	5.7%	2.2%	2.7%	פושע וקרוב
16.7%	16.0%	23.6%	11.3%	16.3%	15.6%	משתף פעולה וקרוב
1.0%	2.6%	1.8%	7.0%	1.8%	2.5%	הכל
1.9%	2.8%	-----	0.8%	2.3%	2.1%	לא יודע

10. הגברים הלקוחות

נשים יהודיות	גברים יהודים	חבר יוצאי העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=494 100.0%	N=615 100.0%	
22.8%	10.7%	10.6%	40.2%	16.9%	20.2%	פושע
44.7%	42.4%	40.2%	21.1%	43.7%	40.5%	משתף פעולה
1.5%	7.5%	3.0%	14.2%	4.4%	5.8%	קרוב
20.5%	28.5%	41.9%	2.1%	24.3%	21.2%	אף אחד מאלה
5.2%	2.5%	2.1%	6.2%	3.8%	4.2%	פושע ומשתף פעולה
0.3%	0.4%	-----	2.7%	0.4%	0.7%	פושע וקרוב
0.8%	1.7%	-----	2.6%	1.2%	1.4%	משתף פעולה וקרוב
0.2%	0.6%	----	9.0%	0.4%	1.6%	הכל
3.9%	5.7%	2.3%	2.0%	4.8%	4.4%	לא יודע

11. האם אתה רואה הבדל, או שאין הבדל, לדעתך, בין עיסוק בזנות שמקורה בסחר בנשים לבין עיסוק

בזנות של נשים אחרות?

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

12. מה הדמיון בין התופעות (שאלה פתוחה, שהופנתה ל 27.9% מהמראיינים שהשיבו כי אין הבדל בין עיסוק בזנות לבין סחר בנשים. כל מראיין יכול לענות עד שתי תשובות ולכן הסה"כ איננו 100%)

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=71 100.0%	N=69 100.0%	N=101 100.0%	N=30 100.0%	N=141 100.0%	N=172 100.0%	
-----	1.3%	3.7%	-----	0.6%	0.5%	אין דמיון
31.9%	43.7%	7.4%	56.9%	37.4%	40.9%	העיסוק בזנות
11.4%	6.5%	9.5%	13.5%	8.9%	9.7%	חטא, לא מוסרי, פסול, לא חוקי/ חוסר חינוך
4.8%	9.0%	6.6%	-----	6.8%	5.6%	נעשה בכפיה/בכוח
2.2%	6.0%	6.4%	-----	4.0%	3.3%	הרצון החופשי לעבוד בזנות כל הזמן או רק בהתחלה
8.3%	8.7%	28.7%	13.7%	8.4%	9.4%	דמיון במטרה
20.9%	17.2%	30.2%	6.5%	19.0%	16.8%	מכירת הגוף/בשביל כסף
6.5%	2.9%	-----	2.2%	5.4%	4.8%	היחס אליהן דומה/ניצול
1.1%	-----	3.3%	---	0.6%	0.5%	אחר
9.9%	3.6%	3.3%	5.7%	6.8%	6.6%	שתייהן אותו דבר
5.4%	6.5%	----	----	5.9%	4.9%	נואשות/חוסר ברירה
1.1%	3.1%	4.2%	----	2.1%	1.7%	הסחר קים בשני המקרים
6.3%	5.8%	9.6%	6.4%	6.0%	6.1%	לא יודע

13. מה ההבדל בין התופעות (שאלה פתוחה, שהופנתה ל 61.6% מהמרוואיינים שהשיבו כי יש הבדל בין עיסוק בזנות לבין סחר בנשים. כל מרוואיין יכול לענות עד שתי תשובות ולכן הסה"כ איננו 100%)

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=173 100.0%	N=165 100.0%	N=101 100.0%	N=40 100.0%	N=338 100.0%	N=378 100.0%	
87.4%	87.4%	69.8%	64.0%	87.4%	84.9%	ה"רצון החופשי" עיסוק בזנות הוא מרצון וסחר הוא כפייה/ נשים מיובאות הן זונות בכפייה ומקומיות הן מרצון
5.2%	5.1%	11.2%	5.6%	5.1%	5.2%	ניצול כספי ורמייה בסחר: הבדלים בשכר/מרמים נשים/אין תשלום/ הבדל בתנאים
4.1%	7.4%	16.4%	-----	5.7%	5.1%	העוסקים בסחר מעולם הפשע, שימוש באלימות, סרסורים
0.4%	0.6%	1.2%	-----	0.5%	0.4%	הסחר פגיעה בכבוד האשה
1.9%	3.3%	5.0%	-----	2.6%	2.3%	הסחר עצמו: בסחר- העברה מיד ליד ובזנות אין
5.4%	4.1%	9.9%	7.3%	4.7%	5.0%	הבדלים במניע: המניע של הנסחרות הוא נסיון להיחלץ ממצב כלכלי גרוע ואילו זנות-חינוך לקוי
1.5%	0.6%	-----	-----	1.1%	1.0%	הבדלים בין נשים מיובאות למקומיות
-----	1.2%	1.9%	-----	0.6%	0.5%	ההבדלים בחשיפה: הישראליות מוכרות ולכן צריכות להסתתר, ואילו נשים מחו"ל, לא צריכות, כי לא מכירים אותן
1.3%	-----	4.2%	-----	0.7%	1.0%	אחר
1.3%	1.3%	2.1%	18.9%	1.3%	3.2%	לא יודע/אין תשובה

14. האם תופעת הסחר בנשים גורמת נזק לישראל, או שאינה מזיקה?

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

15. אלו נזקים נגרמים, לדעתך, לישראל, כתוצאה מסחר בנשים? שאלה פתוחה, שהופנתה רק למי שהשיב בשאלה הקודמת כי התופעה גורמת נזק רב מאוד או נזק די רב או נזק מועט. ניתן להשיב מספר תשובות ולכן הסך-הכל אינו מסתכם ל-100%.

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=242 100.0%	N=225 100.0%	N=76 100.0%	N=70 100.0%	N=468 100.0%	N=538 100.0%	
0.7%	-----	0.9%	2.4%	0.2%	0.3%	אין תופעות כאלו/לא מזיק
57.2%	59.5%	70.9%	36.0%	58.4%	55.5%	שם רע/תדמית רעה למדינה
0.3%	0.4%	----	----	0.4%	0.3%	אנטישמיות
2.4%	4.3%	2.5%	-----	3.3%	2.9%	מדינת עולם שלישי
27.4%	24.1%	47.8%	16.4%	26.0%	24.7%	נזק מוסרי/חוסר מוסר/נזק ערכי
5.8%	5.0%	3.4%	3.1%	5.6%	5.3%	לא אנושי/זלזול בחיי אדם/פגיעה בתרבות האנושית/פגיעה בכבוד האדם ובחירותו
1.5%	2.6%	0.9%	1.0%	2.0%	1.9%	פגיעה בדת: חטא הגורם לפיגועים/פגיעה בנפש היהודי בישראל כעם סגולה/ פגיעה בעולם התורה
8.4%	3.9%	4.6%	15.8%	6.2%	7.5%	פגיעה במשפחה/הרס הנישואין/הרס משפחות/נזק לגברים
8.5%	4.0%	5.8%	5.4%	6.3%	6.2%	פגיעה בנשים: ניצול נשים/פגיעה במעמד האשה/עליה בהתעללות בנשים
14.9%	22.7%	10.9%	9.5%	18.6%	17.4%	עליה ברמת הפגיעה/פרוטקשן/ מאפיה/עולם תחתון/ עליה בחטיפות/ פתח לדברים גרועים יותר/ אלימות/ שחיתות/המשטרה מתעסקת בזה במקום בדברים חשובים יותר
8.2%	6.3%	10.4%	36.1%	7.3%	11.0%	מחלות
0.3%		-----	----	0.2%	0.1%	עיסוק יתר במין
17.4%	19.4%	30.6%	21.0%	18.3%	18.7%	פגיעה בתחום הכלכלי-החברתי סנקציות ממדינות אחרות /הרחבת פערים/נזק ליצאניות הישראליות
5.0%	3.6%	5.1%	6.3%	4.3%	4.5%	פגיעה בתחום החינוכי/בנוער
-----	0.7%	1.9%	-----	0.3%	0.4%	אחר
1.4%	1.7%	6.6%	----	1.5%	1.3%	פגיעה בתחום המדיני

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
1.9%	2.4%	2.2%	2.1%	2.1%	2.1%	פגיעה בתחום התרבותי
2.3%	1.9%	-----	-----	2.1%	1.8%	פגיעה בתיירות
6.5%	4.6%	2.9%	9.6%	5.6%	6.1%	לא יודע/לא השיב

16. האם לדעתך, הטיפול של המדינה בסוחרי הנשים רך מידי, קשה מידי או במידה הנכונה, כמו שצריך?

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

מה דעתך לגבי כל-אחת מהשיטות הבאות לטיפול בסחר בנשים למטרות זנות, האם אתה בעד או נגד:

17. גירוש הנשים קורבנות הסחר לארצן

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
57.3%	53.4%	62.0%	66.4%	55.3%	56.9%	מאוד בעד
27.0%	27.6%	19.4%	14.3%	27.4%	25.6%	די בעד
5.6%	9.2%	7.6%	3.0%	7.3%	6.7%	די נגד
4.4%	4.4%	4.2%	16.2%	4.4%	6.0%	מאוד נגד
5.7%	5.4%	6.9%	----	5.6%	4.8%	לא יודע

18. מאבק בסוחרי הנשים והענשתם

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
91.1%	89.9%	84.4%	69.9%	90.5%	87.6%	מאוד בעד
5.6%	6.5%	12.2%	15.6%	6.0%	7.4%	די בעד
0.8%	2.1%	1.1%	2.5%	1.4%	1.6%	די נגד
0.6%	0.8%	2.3%	10.3%	0.7%	2.0%	מאוד נגד
1.9%	0.8%	-----	1.6%	1.4%	1.4%	לא יודע

19. מיסוד הזנות, כלומר- הסדרת העיסוק ופיקוח של המדינה על העוסקות בתחום, בנושאים כמו בריאות, תנאי עבודה, מיסוי.

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
37.7%	43.2%	47.6%	26.3%	40.3%	38.3%	מאוד בעד
20.8%	24.6%	20.6%	14.7%	22.6%	21.5%	די בעד
8.3%	7.6%	4.3%	8.8%	7.9%	8.1%	די נגד
23.2%	17.7%	19.1%	47.3%	20.5%	24.3%	מאוד נגד
10.0%	6.9%	8.3%	3.0%	8.7%	7.9%	לא יודע

לגבי כל אחד מהמשפטים הבאים, ציין, בבקשה, אם הוא נכון, לדעתך, או לא נכון

20. תופעת הסחר בנשים היא תופעה טבעית שתמיד היתה ותמיד תהיה

פירוט הנתונים בגוף הדוח.

21. הסחר בנשים פוגע בדמותה המוסרית של מדינת ישראל

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=255 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
15.4%	10.8%	57.6%	13.0%	13.1%	13.1%	לגמרי לא נכון
3.7%	3.2%	8.0%	7.3%	3.4%	4.0%	לא כל-כך נכון
16.9%	13.5%	10.1%	18.6%	15.2%	15.7%	די נכון
61.0%	70.9%	21.3%	60.2%	65.9%	65.1%	נכון מאוד
3.0%	1.6%	3.0%	0.9%	2.3%	2.1%	לא יודע

22. המשטרה מטפלת בסוחרי הנשים ביד רכה מיד

נשים יהודיות	גברים יהודים	יוצאי חבר העמים	ערבים	יהודים	כלל המדגם	
N=272 100.0%	N=226 100.0%	N=101 100.0%	N=87 100.0%	N=528 100.0%	N=615 100.0%	
14.9%	10.9%	57.5%	21.4%	12.9%	14.1%	לגמרי לא נכון
6.5%	5.7%	10.1%	7.9%	6.1%	6.4%	לא כל-כך נכון
13.0%	17.4%	8.7%	19.4%	15.1%	15.7%	די נכון
44.2%	50.7%	10.6%	36.9%	47.4%	45.9%	נכון מאוד
21.3%	15.4%	13.0%	14.3%	18.4%	17.8%	לא יודע